

บทที่ 2

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนิสิตนักศึกษา กำลังเป็นที่สนใจของผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษา เพราะนิสิตนักศึกษาเป็นบุคคล กลุ่มใหญ่ที่จัดได้ว่าเป็นวัตถุดิบที่มีความสำคัญต่อระบบการผลิตของสถาบันอุดมศึกษา การที่ สถาบันอุดมศึกษาจะพัฒนานิสิตนักศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายนั้น จึงมีความจำเป็นจะต้อง เข้าใจลักษณะธรรมชาติ บทบาท และทิศทางของนิสิตนักศึกษา จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยในต่างประเทศ พบว่า นักการศึกษาได้ให้ความสนใจศึกษาเรื่องเกี่ยวกับ วัฒนธรรมย่อยของนักศึกษา แนวบทบาทนักศึกษา และรูปแบบสังคมของนักศึกษา ซึ่งเรื่อง เหล่านี้สามารถทำนายความแตกต่างของพฤติกรรมและท่าทีของบรรดานิสิตนักศึกษาได้ ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการสำรวจ และวิเคราะห์แนวบทบาทนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา โดยผู้วิจัยได้ รวบรวมและจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกต่อการศึกษา ดังจะกล่าวตามหัวข้อต่อไปนี้

การดำเนินงานของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเป็นสถาบันอุดมศึกษา ได้สถาปนาขึ้นเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2518 ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา พ.ศ. 2518 เป็นนิติบุคคล มีฐานะเป็นกรมในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา พ.ศ. 2518 ดังนี้

1. ผลิตครูอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรี
2. ให้การศึกษาทางด้านวิชาชีพ ทั้งระดับต่ำกว่าปริญญา ระดับปริญญาตรี และ ประกาศนียบัตรชั้นสูง
3. ทำการวิจัยส่งเสริมการศึกษาทางด้านวิชาชีพ และให้บริการทางวิชาการ แก่สังคม

วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา มีอธิการบดีเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบ
ในฐานะหัวหน้าส่วนราชการ เช่นเดียวกับอธิบดีของกรมต่าง ๆ การดำเนินงานของวิทยาลัย
เทคโนโลยีและอาชีวศึกษาอยู่ภายใต้การควบคุมของสภาวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นนายกสภาวิทยาลัยฯ อธิบดีกรมอาชีวศึกษาและ
อธิบดีกรมศิลปากรเป็นอุปนายก ส่วนกรรมการสภาวิทยาลัยฯ นั้น มีกรรมการสภาวิทยาลัยฯ
โดยตำแหน่ง กรรมการสภาวิทยาลัยฯ จากการเลือกตั้ง กรรมการสภาวิทยาลัยฯ ผู้ทรง-
คุณวุฒิ และหัวหน้าสำนักงานอธิการบดีเป็นกรรมการและเลขานุการสภาวิทยาลัยฯ โดย
ตำแหน่ง

ปัจจุบันวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาได้จัดการศึกษา 2 ระดับ คือ ระดับ
ประกาศนียบัตร และระดับปริญญาตรี การจัดการศึกษาทั้ง 2 ระดับ มีการจัดการเรียน
การสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไป โดยมุ่งเน้นการฝึกทักษะทางด้านวิชาชีพทุก
สาขาเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาทุกระดับสามารถนำความรู้ทางทฤษฎีไป
ประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรซึ่งประกอบด้วย ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
(ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และระดับประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยม
(ปม.) ได้มีการจัดสอนในประเภทวิชาใหญ่ ๆ 5 ประเภทวิชา ได้แก่ ประเภทวิชาช่าง-
อุตสาหกรรม ประเภทวิชาเกษตรกรรม ประเภทวิชาบริหารธุรกิจและพาณิชย์กรรม ประเภทวิชา
คหกรรม และประเภทวิชาศิลปกรรม โดยเปิดสอนในวิทยาเขตต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและ
ส่วนภูมิภาค รวม 29 แห่ง ดังนี้คือ

1. ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม เปิดสอนในวิทยาเขตต่าง ๆ 10 แห่ง ได้แก่
  - 1.1 วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ
  - 1.2 วิทยาเขตเทคนิคภาคพายัพ จังหวัดเชียงใหม่
  - 1.3 วิทยาเขตเทคนิคตาก จังหวัดตาก
  - 1.4 วิทยาเขตเทคนิคขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
  - 1.5 วิทยาเขตเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา
  - 1.6 วิทยาเขตเทคนิคภาคใต้ จังหวัดสงขลา
  - 1.7 วิทยาเขตเทคนิคนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

1.8 วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา

1.9 วิทยาเขตอุเทนถวาย

1.10 วิทยาเขตเทเวศร์

2. ประเภทวิชาเกษตรกรรม เปิดสอนในวิทยาเขตต่าง ๆ 10 แห่ง ได้แก่

2.1 วิทยาเขตเกษตรลำปาง จังหวัดลำปาง

2.2 วิทยาเขตเกษตรน่าน จังหวัดน่าน

2.3 วิทยาเขตเกษตรกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

2.4 วิทยาเขตเกษตรสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

2.5 วิทยาเขตเกษตรพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

2.6 วิทยาเขตเกษตรพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.7 วิทยาเขตเกษตรปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

2.8 วิทยาเขตเกษตรบางพระ จังหวัดชลบุรี

2.9 วิทยาเขตเกษตรจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

2.10 วิทยาเขตเกษตรนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. ประเภทวิชาบริหารธุรกิจและพลศึกษา เปิดสอนในวิทยาเขตต่าง ๆ 5 แห่ง

ได้แก่

3.1 วิทยาเขตพัฒนการพระนคร

3.2 วิทยาเขตพัฒนการพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.3 วิทยาเขตบพิตรพิมุข จักรวรรดิ

3.4 วิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ

3.5 วิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนารม

4. ประเภทวิชาคหกรรม เปิดสอนในวิทยาเขตต่าง ๆ 3 แห่ง ได้แก่

4.1 วิทยาเขตพระนครใต้

4.2 วิทยาเขตโชติเวช

4.3 วิทยาเขตชุมพรเขตอุดมศักดิ์

5. ประเภทวิชาศิลปกรรม เปิดสอนในวิทยาเขต 1 แห่ง ได้แก่

5.1 วิทยาเขตเพาะช่าง

ส่วนการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีนั้น เน้นหนักไปในด้านการผลิตครูอาชีวศึกษา ในสาขาเกษตรศึกษา สาขาครุศาสตร์อุตสาหกรรม สาขาธุรกิจศึกษา สาขาคหกรรมศาสตร์-ศึกษา สาขาศิลปกรรม และสาขานาฏศิลป์และดุริยางค์ และผลิตบัณฑิตทางอาชีวศึกษา ในสาขาเกษตรศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ บริหารธุรกิจ และสาขาคหกรรมศาสตร์ หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนมีทั้งหมด 9 คณะ ดังนี้คือ

1. คณะศิลปศาสตร์ มีหน้าที่จัดการสอนวิชาสามัญในระดับปริญญาตรีให้แก่นักศึกษาในคณะต่าง ๆ
  2. คณะศึกษาศาสตร์ มีหน้าที่จัดการสอนวิชาการศึกษาในระดับปริญญาตรีให้แก่ นักศึกษาที่เลือกเรียนในสาขาครุอาชีวศึกษาของคณะต่าง ๆ
  3. คณะวิศวกรรมเทคโนโลยี มีหน้าที่จัดการสอนสาขาวิศวกรรมศาสตร์ และสาขา ครุศาสตร์อุตสาหกรรม
  4. คณะเกษตรศาสตร์ มีหน้าที่จัดการสอนสาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร
  5. คณะเกษตรศาสตร์นครศรีธรรมราช มีหน้าที่จัดการสอนสาขาเกษตรศึกษา
  6. คณะบริหารธุรกิจ มีหน้าที่จัดสอนสาขาวิชาบริหารธุรกิจ
  7. คณะคหกรรมศาสตร์ มีหน้าที่จัดสอนสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์
  8. คณะศิลปกรรม มีหน้าที่จัดสอนสาขาวิชาศิลปกรรม
  9. คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ มีหน้าที่จัดการสอนสาขานาฏศิลป์และดุริยางค์
- วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ และให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษา ได้แก่ กองบริการ ซึ่งมีการแบ่ง ส่วนราชการเป็นฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

1. ฝ่ายสวัสดิการและกิจการพิเศษ มีหน้าที่เกี่ยวกับ การดูแลสวัสดิการของ ข้าราชการ ลูกจ้าง การรักษาพยาบาลสุขภาพนักศึกษา จัดหาและดำเนินการเรื่องทุน ส่งเคราะห์นักศึกษา งานกิจกรรม โครงการพิเศษต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา เช่น โครงการ อพป. การป้องกันปราบปรามยาเสพติดให้โทษ โครงการศึกษาเพื่อความมั่นคง ของชาติ ดูแลเกี่ยวกับการจัดและบริการด้านหอพัก

2. ฝ่ายแนะแนวการศึกษาและอาชีพ มีหน้าที่เกี่ยวกับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ รวบรวมจัดทำข่าวสารอาชีพเพื่อเผยแพร่แก่นักศึกษา ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา ในปัญหาอาชีพต่าง ๆ ติดต่อกับหน่วยงานของรัฐและเอกชน เพื่อการมีงานทำและแก้ปัญหาการว่างงาน

3. ฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดบริการนักศึกษาในการดำเนินงานตามระเบียบสโมสรนักศึกษา จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของนักศึกษา ให้คำปรึกษาแนะนำและส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษา จัดหาอุปกรณ์กีฬา ดำเนินการตามโครงการแข่งขันกีฬาภายในของนักศึกษา จัดการแข่งขันกีฬาประจำปี จัดทำทะเบียนรายชื่อนักศึกษาและข้าราชการ จัดทะเบียนนักศึกษาวิชาทหาร ขอผ่อนผันและถอนการผ่อนผันที่ขอผ่อนผันการชกเว้นเข้ารับราชการทหาร จัดหาสถานที่การเรือนการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร การเรียกเข้าฝึกวิชาทหาร ขอผ่อนผันและถอนผ่อนผันการเรียกเข้ากองประจำการ

นอกจากนี้กองบริการยังได้จัดโครงการฝึกอบรมวิชาเกษตรกรรม คหกรรม ช่างอุตสาหกรรม และหัตถกรรม การฝึกอบรมจัดชั้นที่วิทยาเขตต่าง ๆ ในสังกัดวิทยาลัย เทคโนโลยีและอาชีวศึกษา และได้รับความร่วมมือจากคณาจารย์และนักศึกษาในวิทยาเขตนั้น ๆ ด้วย การฝึกอบรมดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อจะพัฒนาอาชีพและความเป็นอยู่ของราษฎรในหมู่บ้าน อปป.

แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมย่อยและแนวบทบาทนักศึกษา

จากการวิจัยของโฮเวิร์ด เบคเกอร์ (Becker 1963 : 12) ศึกษาถึงความสำคัญของการแบ่งวัฒนธรรมนักศึกษาตามปกติ จากประสบการณ์ทั่วไปในรั้วมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสิ่งที่นักศึกษาประหลาดใจอยู่ในขณะใช้ชีวิตนักศึกษา วัฒนธรรมนักศึกษาในแง่นี้เป็นผลมาจากปัญหาที่เกิดขึ้น และผลกระทบที่นักศึกษาได้รับถ่ายทอดในขณะที่อยู่ในกลุ่มนักศึกษาด้วยกัน วัฒนธรรมนี้เป็นสิ่งที่คงอยู่กับนักศึกษาตลอดไป และเป็นที่ยอมรับของกลุ่มบุคคลที่มีการปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง เบคเกอร์ กล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์โดยตรงของนักศึกษาที่มีลักษณะเหมือนกัน เช่น การมีระเบียบวินัยความซื่อสัตย์ของสถาบัน การได้เกรด การได้ปริญญา ซึ่งถือเป็นวัฒนธรรมของนักศึกษา (Student Culture) อันหมายถึงกระบวนการที่นักศึกษาทุกคนจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกระบวนการดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

เบคเกอร์ กล่าวว่า นิสิตนักศึกษาจะพัฒนาตนเองในขณะที่ใช้ชีวิตอยู่ในมหาวิทยาลัย ได้ 3 แบบด้วยกัน คือ 1. งานวิชาการ (Academic Work) 2. งานมนุษยสัมพันธ์ (Making Friends) 3. งานกิจกรรม (Activities) ซึ่งในแต่ละสถาบันจะประกอบด้วย 3 แบบนี้เป็นหลักตามความสนใจของนักศึกษา ดังนั้นนิสิตนักศึกษาไม่ว่าจะเก่าหรือใหม่จะมีวัฒนธรรมที่เหมือนกัน มีพัฒนาการที่เป็นแบบอย่างเดียวกัน เนื่องจากนักศึกษาเหล่านี้อยู่ในสถาบันที่มีกฎเกณฑ์ข้อบังคับสิ่งจูงใจ เพื่อน วิชาการ และกิจกรรมที่เป็นแบบอย่างเดียวกัน (Becker อ้างถึงใน Feldman and Newcomb 1970: 229)

ตามความคิดของเบคเกอร์ วัฒนธรรมของนักศึกษาเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก แต่เมื่อพิจารณาให้ถ่องแท้ถึงวัฒนธรรมย่อยของนักศึกษาแล้ว จะพบว่านักศึกษาในกลุ่มย่อยลงไปจะมีความแตกต่างกันในเรื่องของแผนการณ์ในอนาคต เช่น การศึกษาต่อในชั้นปริญญาโท ในขณะที่บางคนตั้งใจที่จะหางาน หรือนักศึกษามีความแตกต่างกันในด้านสติปัญญา ซึ่งบางคนได้รับอิทธิพลจากคณาจารย์ในขณะที่บางคนได้รับอิทธิพลจากเพื่อนภายในกลุ่มในเรื่องของแนวความคิด ทัศนคติ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมย่อยที่มีความแตกต่างกันในสถาบันเดียวกัน สิ่งเหล่านี้อาจพัฒนาจนกลายเป็นเอกลักษณ์ของนักศึกษาแต่ละคนไป

ส่วนแนวความคิดของ เฟลแมน (Feldman 1972: 12-13) กล่าวว่า วัฒนธรรมย่อยของนักศึกษา เมื่อเข้ามาดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยนักศึกษาแต่ละคนจะมีลักษณะประจำตัวเข้ามาด้วย เมื่อได้ปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของสถาบัน ทำให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรมออกมาตามบทบาทของตนทั้งที่พึงปรารถนาและไม่พึงปรารถนา นักศึกษาที่มีพฤติกรรมไปในทางเดียวกันจะรวมตัวกันเป็นวัฒนธรรมย่อยของนักศึกษา ซึ่งในสถาบันหนึ่งอาจประกอบด้วยวัฒนธรรมย่อยหลาย ๆ กลุ่ม วัฒนธรรมย่อยเหล่านี้จะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของสถาบันที่มีผลกระทบต่อนักศึกษา

สำหรับแนวความคิดของ เจ มิลตัน ยิงเกอร์ (Yinger 1960 : 625) ได้ทำการวิจัยทางค่านิยมวิทยาและสังคมวิทยา เกี่ยวกับคำว่า " วัฒนธรรมย่อย " เขาได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของเกณฑ์วัฒนธรรมย่อยว่า เป็นสิ่งที่ซับซ้อนไม่ผูกพันกับวัฒนธรรมใหญ่ แต่เป็นสิ่งที่แยกออกจากสังคมกลุ่มใหญ่ที่เป็นปกติวิสัยของบทบาท (Role Norm) ในสังคมมองว่า วัฒนธรรมย่อยยังเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเพียงแต่เขากำลังอยู่ในบทบาทอะไรของสังคม นักสังคมวิทยาจึงมองวัฒนธรรมย่อยในแง่ลบว่าเป็นตัวลึงให้เกิดกลุ่มที่แตกแยก

ออกไปจากสังคมใหญ่ แต่ถ้ามองในแง่บวกก็ถือว่าบทบาทนั้น ๆ ยังเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอยู่ ดังนั้น ในการนำวัฒนธรรมย่อยไปใช้กับนิสิตนักศึกษา เช่น กรณีของคลากและโทรจะ ต้องพิจารณากันอย่างจริงจัง ฉะนั้น ไม่ว่าจะเรียกพฤติกรรมของนักศึกษาว่า "วัฒนธรรมย่อย" หรือ "แนวบทบาท" ก็ตามจึงเป็นเรื่องความหมายของคำ ซึ่งอาจมีส่วนที่แตกต่างกัน จากการศึกษาของคลากและโทรเกี่ยวกับนักศึกษาใหม่ในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยอเมริกัน 23 แห่ง โดยการให้นักศึกษาจัดประเภทของตัวเองเข้ากับวัฒนธรรมย่อย 4 กลุ่มตามที่เขาแบ่ง ปรากฏว่า นักศึกษาใหม่ไม่สามารถจัดตัวเองให้เข้ากับวัฒนธรรมย่อยได้ ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสถาบันได้ เพราะแนวบทบาทของพวกเขาคงต้องปรับตัวให้คุ้นเคยกับสถาบันก่อนจนกลายเป็นประสบการณ์ของพวกเขา อาจทำให้มีผู้คัดค้านว่าแนวบทบาทนักศึกษาเกิดจากวัฒนธรรมย่อยที่นักศึกษาได้รับมาจากสมัยอยู่โรงเรียนมัธยมซึ่งอาจจะเป็นเรื่องจริงได้

ในเรื่องของแนวบทบาท (Role Orientation) อาจมีคำถามว่า นักศึกษามีแนวบทบาทได้อย่างไร บางส่วนอาจเกิดจากบุคลิกภาพตั้งแต่เกิด หรือมาจากวัฒนธรรมของวัยรุ่น หรือวัฒนธรรมในสมัยอยู่โรงเรียนมัธยม หรือส่วนหนึ่งเกิดจากวัฒนธรรมของสถาบัน หรืออาจเป็นผลจากสภาพแวดล้อมที่นักศึกษาได้เข้าไปมีส่วนร่วม เช่น เมื่อเขาเข้ามาเรียนในคณะวิศวกรรมศาสตร์ เขาก็จะทราบว่าลักษณะของวิศวกรจะต้องปฏิบัติตัวอย่างไร เขาก็จะพยายามแสดงบทบาทของวิศวกรออกมาให้เห็นเด่นชัด ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดเป็นแนวบทบาทได้

บอลตัน และเคมเมเยอร์ (Bolton and Kammeyer 1967 : 130-137) ได้สรุปคานิยาม แนวบทบาทว่า หมายถึง ความคาดหวังทางค่านิยมพฤติกรรมที่เกิดจากการปฏิบัติตามลัทธิหน้าที่บุคคลหนึ่งพึงมีสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมตามสถานการณ์ หรือสัมพันธ์กับโครงสร้างของสังคมที่มีความแตกต่างกันในแต่ละกลุ่ม

แนวบทบาทเป็นระบบของสังคมที่คนเราสามารถไปประเมินค่าของตนเองได้รวมทั้งประเมินผู้อื่นด้วย แนวบทบาทจะเป็นตัวกำหนดเป้าหมายและทิศทางที่แต่ละคนจะเลือก ในบางครั้งแนวบทบาทถูกนำไปใช้โดยบุคคลที่ไม่มีส่วนร่วมแสดงบทบาทนั้นด้วย เช่น นักศึกษาแสดงบทบาทฝึกฝนเพื่ออาชีพ ในขณะที่ตัวอาจารย์จะเป็นผู้ตัดสินแนวบทบาทโดยไม่ได้มีส่วนร่วมแสดงบทบาทด้วย แนวบทบาทที่ต่างกันจะเกิดได้ในสังคมจากสาเหตุหลาย

ประการ เพราะบทบาทนักศึกษาจะมีผลเนื่องมาจากระบบสังคม วิธีหนึ่งที่จะอธิบายแนวบทบาท คือ การวิเคราะห์น้ำหนักเชิงเปรียบเทียบที่ให้แก่อำนาจซึ่งมาจากการสรวมบทบาทเหล่านั้น เท่าที่เป็นไปได้ สิ่งที่มีพันธกิจกับแนวบทบาทนักศึกษา นักวิเคราะห์สังคมวิทยาได้เน้นตัวแปร 3 ชนิด ที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของแนวบทบาทหรืออำนาจที่เกี่ยวข้อง

1. ความก้าวหน้าทางสติปัญญาและวิชาการ
2. อำนาจที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมตัวเพื่อการประกอบอาชีพ
3. การมีส่วนร่วมในสังคมของสถาบัน

บอลตัน และเคมเมเยอร์ (1967 : 138 - 141) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ของแนวบทบาทมีผลกระทบเฉพาะแนวโน้มนพฤติกรรมเท่านั้น ส่วนโครงสร้างของสังคมและการปฏิสัมพันธ์รวมทั้งองค์ประกอบเกี่ยวกับบุคลิกภาพเป็นเพียงส่วนประกอบที่ทำให้พฤติกรรมเป็นอย่างไร แนวบทบาทมีแนวโน้มที่จะชี้ให้เห็นพฤติกรรมของนักศึกษาในทิศทางที่แน่นอน และบางครั้งเป็นความสมัครใจของนักศึกษาเองที่พึงพอใจต่อการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่สามารถเข้ากันได้ และมีแนวบทบาทไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ว่า คนเรามีแนวโน้มที่จะเลือกคบหาสมาคมกับผู้ที่มีส่วนเหมือนกันกับตนเองมากกว่าที่จะสมาคมกับคนที่ไม่เหมือนกันกับคน และมีข้อสมมติฐานเกี่ยวกับการเลือกว่า แต่ละคนมีแนวโน้มที่จะชอบผู้ที่มีความแตกต่างจากตนเอง แต่มีลักษณะของบุคลิกภาพที่เสริมกันให้สมบูรณ์ขึ้น แนวบทบาทศึกษานั้นเป็นเพียงหนึ่งในบรรดาหลาย ๆ บทบาทในตัวของนักศึกษา เพราะวันหนึ่ง ๆ นักศึกษานั้นอาจสรวมบทบาทมากกว่าหนึ่งบทบาทก็ได้ เช่น นักศึกษาที่แต่งงานแล้ว ต้องมีบทบาทอื่นในขณะเดียวกัน บทบาทสามี บทบาทพ่อ ฯลฯ การที่ลักษณะของมหาวิทยาลัยปัจจุบันมีลักษณะเปิดให้นักศึกษาได้มีโอกาสออกไปสัมผัสกับสังคมภายนอกมหาวิทยาลัยได้มีโอกาสร่วมกันกับชุมชน ได้มีโอกาสแสดงบทบาทในฐานะประชาชนของประเทศ ทำให้นักศึกษามีโอกาสแสดงบทบาทได้หลายบทบาทในคนหนึ่งได้

รูปแบบของแนวบทบาท (A Typology of Role Orientations)

บอลตัน และเคมเมเยอร์ (1967 : 202 -216) ได้สำรวจข้อมูลนักศึกษา โดยอาศัยจุดมุ่งหมายในการเข้าศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การฝึกฝนวิชาชีพเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด และนักศึกษาก็จัดตนเองตามลำดับความสำคัญ

ในการพัฒนาความสามารถของแต่ละคนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วย ดังนั้น เขาจึงใช้
จุดมุ่งหมาย 2 ประการดังกล่าวเป็นรูปแบบในการแบ่งแนวทบทวนนักศึกษา ดังนี้

1. แนวทบทวนสันโทษ (Privatists) นักศึกษาพวกนี้มีความปรารถนาที่จะ
ปกครองตนเอง เขามองว่าสถาบันเป็นแหล่งเพิ่มทักษะในการให้เขาได้รู้จักคนมากขึ้น
นักศึกษานี้สนใจกิจกรรมของสถาบันอย่างไม่ลึกซึ้งเท่าใดนัก ในด้านความสัมพันธ์
กับผู้อื่นไม่มากนัก ใช้เวลาสมาคมกับผู้อื่นน้อย

2. แนวทบทวนวิชาชีพ (Vocational) นักศึกษาพวกนี้เป็นคนเอาจริงเอาจัง
พยายามเรียนให้ได้เกรดดี เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมตัวเพื่อการประกอบอาชีพ
จุดมุ่งหมายในวิชาเรียนที่เป็นหลักของแนวทบทวนวิชาชีพ แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

2.1 พวกที่เป็นตัวของตัวเอง (Inner-Directeds) มีความคิดเป็นตัว
ของตัวเอง จุดมุ่งหมายที่แน่นอนเกี่ยวกับความสำเร็จและอาชีพ ต้องการมีโอกาสก้าวหน้า
นักศึกษาระเภทนี้ส่วนใหญ่จะเป็นชาย

2.2 พวกนี้มีชีวิตขึ้นอยู่กับองค์กร (Organization Men) พวกนี้ 60%
จะเป็นเพศหญิง ขาดความมั่นคงของจิตใจในขณะเลือกเรียนวิชาชีพ แต่ยังไม่แน่ใจว่า
ตนเองจะทำอย่างไร ไม่เป็นตัวของตัวเอง ทำอะไรตามเพื่อน ไม่ชอบอยู่คนเดียว

3. แนวทบทวนอนุรักษนิยม (Conventionals) นักศึกษาพวกนี้ถือว่าสถาบัน
เป็นแหล่งเพิ่มพูนความฉลาด พัฒนาพวกเขาให้มีสังคมกว้างขวางขึ้น และเข้าใจชีวิตดีขึ้น
มีความสนใจกิจกรรมของสถาบัน ไม่สนใจการฝึกฝนวิชาชีพเท่าใดนัก คະແນເລື້ອຍຢູ່ໃນ
ระดับปานกลาง รูปแบบสังคมของกลุ่มแนวทบทวนอนุรักษนิยมแบ่งออกเป็น 3 แบบ คือ

3.1 พวกหัวโบราณ (The Squares) นักศึกษาพวกนี้ทำอะไรตาม
ขนบธรรมเนียมประเพณี ไม่คิดออกนอกกรอบนอกทาง เขาต้องการที่จะเป็นผู้ที่มีบุคลิกดี มี
การศึกษาดี เน้นความสำคัญของการใช้ชีวิตในสถาบัน ยอมรับประเพณีต่าง ๆ ของสถาบัน
ใช้ชีวิตในสถาบันอย่างมีศีลธรรม

3.2 พวกชีวิตนักศึกษา (The Collegiates) นักศึกษาพวกนี้ ถือว่า
เขาเป็นส่วนหนึ่งของสถาบัน ความพอใจของเขาส่วนใหญ่คือ การสังสรรค์ สนุกสนาน
เต้นรำ การแข่งขันกีฬา เพราะอย่างน้อยทำให้พวกเขามีประสบการณ์ในการเข้าสังคม
อย่างสนุกสนาน

3.3 พวกที่ไว้วางใจได้ (The Dependables) ลักษณะของนักศึกษาพวกนี้จะเป็นคนเปิดเผย เข้ากับผู้อื่นได้ เขาก็ว่าประสบการณ์ในรั้วสถาบันเป็นเครื่องช่วยเตรียมตัวพวกเขาให้รับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม สนใจปัญหาส่วนรวม อาชีพในอนาคตของพวกเขามักเป็นงานธุรกิจอิสระ

4. แนวบาทพิชาการ (Academics) รูปแบบของกลุ่มนักศึกษาแนวบาทพิชาการ
ได้แก่

4.1 พวกคองแก่เรียน (The Grinds) นักศึกษาพวกนี้สนใจในเรื่องการเรียนมาก มีความวิตกกังวลในเรื่องคะแนนไม่ค่อยชอบเข้าสังคม เพราะกลัวเสียการเรียน มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาต่อในระดับสูง

4.2 พวกเขาวนปัญญา (Intellectuals) นักศึกษาพวกนี้สนใจปัญหาสังคม ปัญหาบ้านเมือง นักศึกษาพวกเขาวนปัญญาจึงไม่มุ่งสนใจการเรียนมากเท่าพวกคองแก่เรียน จากการทดลองนักศึกษานี้สามารถทำคะแนนเฉลี่ยได้ค่อนข้างสูง เป็นที่คาดคะเนว่า พวกเขาวนปัญญาคงเป็นคนฉลาด สนใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ไม่ชอบอยู่คนเดียวมักอยู่กันเป็นกลุ่ม ใช้เวลาเรียนมาก สนใจในเรื่องการเรียน แต่ในขณะที่เดียวกันก็สนใจงานของสถาบันด้วย นักศึกษาพวกนี้สนใจปัญหาความเป็นไปของสังคม แต่ไม่ชอบที่จะเป็นผู้นำในการต่อต้านของพวกนักศึกษา จุดมุ่งหมายในอาชีพของพวกเขาคือ การทำวิจัยหรือการเป็นนักวิชาการ

4.3 พวกต่อต้าน (Nonconformists) นักศึกษาพวกนี้ชอบแสดงการต่อต้านตั้งแต่ระบบบริหารภายในสถาบันตลอดจนการบริหารของรัฐ จากการสังเกตพบว่าความสามารถทางด้านวิชาการของพวกนี้จะมีความแตกต่างกันตั้งแต่คนที่มีความสติปัญญาหลักแหลมที่สุดไปจนถึงคนที่สอบตก

แนวคิดเกี่ยวกับการแบ่งประเภทนักศึกษา

ตามแนวคิดของเวลเลอร์ (Wheller) เขามองว่าสถาบันอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นสังคมประภคมากกว่าที่จะมองเป็นเพียงสถานศึกษาเพียงอย่างเดียว เขาจึงได้วิเคราะห์ประเภทของนิสิตนักศึกษาที่เข้ามาในสังคมประภค โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ประเภทที่อยู่ตัวคนเดียวได้ และไม่ชอบทำตามคนอื่น (Individual Disjunctive) มักจะเป็นเด็กลูกคนโตที่สุดในครอบครัว หรือคนที่ทำงานในฐานะเป็นผู้บุกเบิก
2. ประเภทที่ชอบอยู่กับคนเดียว แต่ชอบทำอะไรตามคนอื่น (Individual Serial)
3. ประเภทที่ชอบอยู่เป็นกลุ่ม (Collective Disjunctive) ไม่ชอบทำตามคนอื่น ชอบลงทะเลเบียนเรียนในภาคฤดูร้อน ชอบที่จะไปเรียนต่อในต่างประเทศ
4. ประเภทชอบอยู่เป็นกลุ่ม และรักที่จะทำตามผู้อื่น (Collective Serial) นักศึกษาประเภทนี้มักพบในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย หรือศูนย์ศึกษาชีวิทั่วยุโรป

มหาวิทยาลัยที่มีลักษณะเป็นสังคมประภค มีนักศึกษาประเภท Collective Serial เป็นจำนวนมาก ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ประเภทนิสิตนักศึกษาที่เข้าใหม่ จะพัฒนาตนเองในฐานะเป็นเอ็กัตบุคคล มีความเป็นหนึ่งเดียวรวมกลุ่มบุคคลที่เป็นปีที่ 1 เหมือนกัน จะสนับสนุนกันเองภายในกลุ่ม ลักษณะของการพัฒนาจะพัฒนาตนเองและสมาชิกภายในกลุ่ม ทำให้เกิดความเข้มข้นในการที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายของอาจารย์ หรืออาจเป็นพวกต่อต้านเป้าหมายของอาจารย์ได้

2. ประเภทรุ่นพี่ที่เคยผ่านชั้นปีที่ 1 ไปแล้ว และเคยผ่านกระบวนการอย่างเดียวกัน แต่ตอนนี้มาอยู่ในชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อรุ่นน้องในการปรับตัวให้เข้ากับสถาบัน ซึ่งมีอิทธิพลทั้งทางบวกและทางลบได้ (Wheller 1966 อ้างถึงใน Feldman and Newcomb 1970: 228-229)

คลาก และโทร (Clark and Trow 1966 อ้างถึงใน Feldman 1972: 374-377) ได้ทำการศึกษาและแบ่งประเภทของนักศึกษาตามแนวทางสังคมวิทยา โดยยึดแกน 2 แกน ได้แก่ ความคิดอ่านทางสติปัญญา รวมทั้งวิชาการของนักศึกษา และการแสดงออกซึ่งเจตจำนงที่มีต่อสถาบัน เขาได้แบ่งวัฒนธรรมย่อยของนักศึกษาออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. วัฒนธรรมย่อยทางวิชาการ (Academic Subculture) นักศึกษากลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีความสนใจใฝ่ศึกษา สนใจในความคิดในวิชาการ ความมุ่งมั่นของนักศึกษากลุ่มนี้คือ ต้องการเรียนให้ไค้คะแนนไค้ ศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ไค้เงินทุนไปเรียนต่อต่างประเทศ ไค้รับคะแนนเกียรตินิยม ไค้มีอาชีพเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย วิทยาลัย หรือ

นักวิชาการ นักศึกษาประเภทนี้ชอบทำงานหนัก ได้รับความสำเร็จทางวิชาการ และมีบุคคล
 คู่แข่งเรื่องวิชาการนอกห้องเรียนเป็นประจำ โดยทั่วไปแล้วนักศึกษากลุ่มนี้มุ่งศึกษาหา
 ความรู้จริง ๆ ลักษณะที่เห็นได้ง่ายก็โตแก่ การชอบเข้าไปศึกษาหาความรู้ในห้องสมุด
 ห้องปฏิบัติการ และเข้าร่วมในการสัมมนาทางวิชาการ นักศึกษาประเภทนี้จะเห็นว่า
 มหาวิทยาลัยเป็นสถานที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริมปัญญา และเปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้
 อย่างเต็มที่

2. วัฒนธรรมย่อยแบบที่ผิดแปลกไปจากเกณฑ์ปกติ (Nonconformist Subculture)

นักศึกษากลุ่มนี้เป็นผู้ที่มีความคิดอ่านในเชิงวิชาการและสติปัญญาดี แต่มักไม่ยุ่งเกี่ยวกับ
 มหาวิทยาลัย คือ ปลีกตัวออกห่าง โดยทั่วไปนักศึกษาพวกนี้มีแนวโน้มที่จะแสวงหาสิ่งที่มี
 ความหมายเฉพาะคือชีวิตของตนเท่านั้น มีความสนใจในเรื่องการประกอบอาชีพเพียงเล็ก
 น้อย และไม่ชอบร่วมกิจกรรมนักศึกษา ลักษณะเด่นของกลุ่มนี้คือ การแสดงความก้าวร้าว
 ไม่เห็นด้วย (Aggressive Nonconformist) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การบริหาร
 มหาวิทยาลัย และมักไม่ยุ่งกับกิจการของมหาวิทยาลัย รวมทั้งครูอาจารย์ กล่าวโดยสรุป
 นักศึกษากลุ่มนี้ชอบลีลาในการดำเนินชีวิตที่เป็นแบบฉบับของตนเอง มุ่งสร้างเสริมเอกลักษณ์
 ของตนเองโดยเฉพาะ มีความตระหนักรู้ในตนเอง (Self - Awareness) รวมทั้งมี
 ความไม่พึงพอใจต่อองค์กรที่ตนสังกัดอยู่ ลักษณะนักศึกษาที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้รวมเอาพวกที่มี
 พฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปทัสถานกลุ่มด้วย เช่น ฮิปปี (Hippies) พวกชอบใช้ชีวิต
 สดุกสนาน (Bohemians) พวกชอบเล่นการเมือง (Political Activists)
 พวกหัวกบฏ (Rebels) พวกวางเฉย (Apathetic Students) และพวกนักศึกษา
 ที่มีลักษณะแปลกไม่เหมือนนักศึกษาทั่วไป (Alienated Students)

3. วัฒนธรรมย่อยแบบชีวิตมหาวิทยาลัย (Collegiate Subculture)

นักศึกษาพวกนี้ส่วนใหญ่จะทำตัวจงรักภักดีต่อมหาวิทยาลัย และปฏิบัติตนสอดคล้องกับความ
 ต้องการของมหาวิทยาลัยอย่างไรก็ตาม นักศึกษากลุ่มนี้จะไม่เป็นผู้หมกมุ่นในวิชาการแต่
 ประการใด แต่จะนิยมใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ชอบเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษนอก
 หลักสูตรทุกอย่างรวมทั้งกีฬา ชอบรวมกลุ่มอยู่และมีเพื่อนสนิทมิตรสหายมากมาย เนื่องจาก
 นักศึกษาเหล่านี้ต้องไปเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย อาจารย์ ดังนั้นการอุทิศตนเองเพื่อการ
 ศึกษาเล่าเรียนจึงมีน้อยไป สรุปว่า นักศึกษากลุ่มนี้ชอบสังคมและเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษ
 ต่าง ๆ

4. วัฒนธรรมย่อยแบบการอาชีพ (Vocational Subculture) นักศึกษากลุ่มนี้โดยปกติแล้วไม่ชอบการศึกษาเล่าเรียนในทางวิชาการโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องใช้สติปัญญาสูงส่ง และในขณะเดียวกันก็ไม่ชอบยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมของมหาวิทยาลัย แต่นักศึกษาประเภทนี้ยอมรับ การศึกษาเล่าเรียนในมหาวิทยาลัยเป็นการฝึกฝนทางอาชีพ (off-the Job Training) อย่างแท้จริง ทั้งนี้เพื่อให้ได้ปริญญาบัตร และเพื่อการปรับปรุงอาชีพหรืองานที่ทำได้ดีขึ้นเหนือสิ่งอื่นใด พวกนักศึกษากลุ่มนี้จะไม่ใส่ใจกับการออกความคิดเห็น การเรียนรู้ในเชิงวิชาการ กิจกรรมทางสังคม และกิจกรรมนอกหลักสูตร โดยสรุปแล้วนักศึกษากลุ่มนี้มุ่งฝึกฝนเพื่อตนเองและจะได้ออกไปประกอบอาชีพให้ได้

เพมเบอร์ตัน (Pemberton 1963 อ้างถึงใน Feldman 1972: 374-377) ได้ศึกษาแนวโน้มของประเภทนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเดลาแวร์ (Delaware University) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ตัวประกอบ ผลการวิจัยได้แบ่งประเภทนักศึกษาออกเป็น 6 ประเภทคือ

1. แนวโน้มวิชาการที่เน้นทฤษฎี (Academic Theoretical Orientation) พวกนี้มองสถาบันว่าเป็นแหล่งวิชาการ และความเป็นศิษย์ มีความจริงจังเบื้องต้นในการเลือกหลักสูตรที่จะให้เสรีภาพทางวิชาการและการใช้สติปัญญามากที่สุด มีความพึงพอใจที่จะเรียนเพื่อศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป

2. แนวโน้มวิชาการที่เน้นรูปแบบ (Academic-Conformity Orientation) พวกนี้จะศึกษาตามคำสั่งของอาจารย์อย่างเคร่งครัด วัตถุประสงค์หลักของเขา คือ ต้องการที่จะทำคะแนนให้ได้ มีความมานะอดทนที่จะเผชิญกับการเรียนหรือการทำงานที่ยาก เคารพนับถืออาจารย์เชื่อมั่นในระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัยอย่างเคร่งครัด โดยไม่มีการโต้แย้งหรือสงสัย ยอมปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสถาบัน

3. แนวโน้มที่ออกไปจากเกณฑ์ปกติ (Nonconformity Orientation) พวกนี้จะมีปฏิริยาต่อผู้บริหารสถาบัน และครูอาจารย์ ด้วยการวิพากษ์วิจารณ์ ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากกว่าสภาพที่หยุดนิ่งอยู่กับที่ ต้องการทดลองสิ่งใหม่ ๆ ต้องการทำงานตามวิถีทางของตนเองที่คิดว่าดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง ชอบทำอะไรตามความคิดของตนเองแม้จะขัดกับผู้สอนก็ตาม ไม่ชอบทำอะไรซ้ำซากจำเจ มักไม่มีระเบียบวินัยในการทำงาน

4. แนวโน้มกลุ่มสังคม (Social-Group Orientation) พวกนี้จะเน้นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในกลุ่ม มีความรักเพื่อน อายกว่าช่วยเหลือผู้อื่นที่เป็นพวกพ้องของตน มีความรู้สึกต้องการเพื่อน ต้องการกลุ่ม ไม่ชอบอยู่คนเดียว ทำอะไรสำเร็จได้ต้องทำกับกลุ่ม ซาคความมั่นใจในตนเอง แต่เมื่ออยู่กับกลุ่มจะมีความมั่นใจสูง และทำงานได้ผลมากขึ้น

5. แนวโน้มเป็นแบบนิยมใช้วิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Technical-Vocational Orientation) พวกนี้จะต้องการเรียนวิทยาศาสตร์ประยุกต์เพื่อประโยชน์ในอาชีพของตนเท่านั้น การที่เข้ามาในสถาบันเพื่อจุดประสงค์ในการฝึกปฏิบัติ เพื่อที่จะนำไปทำงานมากกว่าที่จะเรียนเอาทฤษฎี หรือวิชาการ

6. แนวโน้มที่จะบริการสังคม (Social Service Orientation) พวกนี้ต้องการที่จะทำงานเพื่อสังคม สนใจที่จะศึกษาวิชาสังคมวิทยา เพื่อวิเคราะห์และเข้าใจพฤติกรรมของตนในสังคมว่ามีสาเหตุจากอะไร ต้องการที่จะหาทางช่วยเหลือและยกระดับฐานะของคนในสังคม

วอร์เรน (Warren 1966 อ้างถึงใน Feldman 1972: 374-377)

ได้ทำการศึกษาแนวโน้มประเภทของนักศึกษาในวิทยาลัยคลาร์มอนต์ (Claremont Men's College) และมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียใต้ (University of Southern California) โดยใช้วิธีวิเคราะห์ตัวประกอบ ผลการวิจัยพบแนวโน้มของประเภทนักศึกษา 10 แบบ คือ

1. แนวโน้มทางวิชาการ (Academic Orientation) พวกนี้มีแนวโน้มอย่างรุนแรงที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางวิชาการ และไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมภายนอกสถาบัน ไม่สนใจหมู่ชนที่อยู่นอกสถาบัน ไม่สนใจวัตถุประสงค์ของสถาบัน มีความเชื่อว่าปณิธานของสถาบันคืออยู่แล้ว ไม่ถือว่าสถาบันเป็นแหล่งฝึกอาชีพ คิดว่าเข้ามาเพื่อเป็นศิษย์

2. แนวโน้มในความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomous Orientation) พวกนี้ไม่เห็นด้วยกับมาตรฐานพฤติกรรมของกลุ่ม จะไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการอื่น ๆ มีมาตรฐานของตนเอง

3. แนวโน้มในการปฏิบัติทางสังคม (Social Protest Orientation) พวกนี้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับปัญหาสังคม การเดินขบวนต่อต้านปัญหาสังคม พยายามมองหาว่ามี

การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นที่ไหนแล้วจะสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงสังคม ไม่เห็นด้วยกับจุดประสงค์ของสถาบันที่สร้างคนให้มีอาชีพเท่านั้น แต่ควรสร้างคนให้ออกไปเพื่อพัฒนาสังคมด้วย

4. แนวโน้มทางการฝึกฝนทางสติปัญญา (Intellectual Orientation)

พวกนี้มีความคิดความอ่านเป็นของตนเอง มีปรัชญาของตนเอง มีสุนทรียศาสตร์สูง ไม่ค่อยทำงานตามที่อาจารย์สั่งในห้องเรียน

5. แนวโน้มทางประเพณีดั้งเดิม (Traditional Orientation)

พวกนี้สนใจที่จะมีความสัมพันธ์กับบุคคลสำคัญของสถาบัน ต้องการที่จะให้เป็นที่รู้จักของบุคคลสำคัญของสถาบัน ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องนอกมหาวิทยาลัย ถ้ามีเวลาจะเลือกทำกิจกรรมภายในสถาบัน จะยึดถือมาตรฐานของกลุ่ม คล้อยตามกลุ่ม ไม่ชอบทำอะไรแตกต่างจากกลุ่ม

6. แนวโน้มทางวิชาชีพ (Vocational Orientation)

พวกนี้มีความเห็นว่า วัตถุประสงค์หลักของสถาบัน คือ การเตรียมพร้อมที่จะออกไปทำงาน ต้องการคะแนนสูงเพื่อนำไปสู่การมีอาชีพ ไม่สนใจปัญหาสังคม ไม่สนใจการต่อต้าน และไม่สนใจปณิธานของสถาบัน แต่จะสนใจเรื่องคะแนน

7. แนวโน้มที่ยังไม่มีการเลือกอย่างแน่นอน (Uncommitted Orientation)

พวกนี้มีแนวโน้มที่ไม่สนใจใคร มีความต้องการที่จะเตรียมตัวเพื่อออกไปประกอบอาชีพ ไม่เกี่ยวข้องและสนใจเรื่องนอกสถาบันมากกว่ากลุ่มในสถาบัน ชอบที่จะฝึกงานกับหน่วยงานหรือบริษัทนอกสถานที่ซึ่งเป็นงานที่อยู่ในสาขาของตนมากกว่าที่จะชอบฝึกฝนงานในห้องปฏิบัติการของสถาบัน ไม่สนใจเป้าหมายของสถาบัน มุ่งเพื่อฝึกฝนอาชีพเท่านั้น

8. แนวโน้มที่ยังไม่มีทิศทางแน่นอน (Undirected Orientation)

จะปฏิเสธประเพณีดั้งเดิมของสถาบัน ไม่มีเป้าหมายหรือทิศทางของตนเอง ไม่ต้องการค้นพบหรือทำความเข้าใจตนเอง ไม่สนใจความเป็นผู้นำ ไม่คิดที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมและค่านิยมทางการศึกษามีชีวิตอยู่ไปวัน ๆ ทำงานตามที่อาจารย์สั่งในห้องเรียน เพื่อที่จะนำเอาไปใช้ประโยชน์เมื่อออกไปประกอบอาชีพภายหลัง

9. แนวโน้มที่ยึดผลประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก (Self - Centered

Orientation) พวกนี้จะแสวงหาชื่อเสียง เกียรติยศของตนเอง แสวงหาความเข้าใจตนเอง ไม่สนใจคนอื่น

10. แนวโน้มที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์ปกติ (Conformist Orientation) พวกนี้ต้องการเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ต้องการเป็นผู้นำนักศึกษา สิ่งที่น่าสนใจมากที่สุดคือต้องการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลสำคัญในสถาบัน เพื่อสร้างชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของอาจารย์ พยายามหาทางที่จะทำให้ได้คะแนนสูง แต่ไม่ต้องการเรียนหนัก

เคนนิสตัน (Keniston 1966 อ้างถึงใน Feldman 1972: 376-377) ได้ศึกษาประเภทของนักศึกษา โดยใช้วิธีการสังเกต และได้แบ่งประเภทนักศึกษาออกเป็น 7 แบบ คือ

1. พวกนักวิชาชีพ (The Professionalist) พวกนี้ทำงานหนัก มีความมานะอดทน ขยันหมั่นเพียรทางวิชาการ ต้องการพัฒนาตนเองจนเป็นผู้ชำนาญพิเศษในสาขาวิชาของตน แต่ในขณะเดียวกันจะต่อต้านอุดมการณ์บางอย่าง ชอบใช้วิธีการเชิงประจักษ์ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ

2. พวกกิจกรรม (The Activist) พวกนี้จะต่อต้านบางอย่างของมหาวิทยาลัย เช่น ต่อต้านผู้บริหาร หรือต่อต้านบางอย่างของสังคม ซึ่งเห็นว่ามี ความจำเป็นที่ต้องปฏิรูป

3. พวกที่ไม่เข้ากับใครเลย (The Disaffiliate) พวกนี้จะไม่เกี่ยวข้องกับ การเรียน แต่มีแนวโน้มในแง่ของวัฒนธรรม เช่น พวกชมรมพุทธศาสตร์และประเพณี เป็นพวกที่ยอมรับค่านิยมของสังคม เป็นตัวของตัวเอง

4. พวกที่ต้องการยิ่งใหญ่ในสถาบัน (The Big man on Campus) พวกนี้เน้นลักษณะทางสังคมมากกว่าลักษณะทางวิชาการ หรือลักษณะทางวิชาชีพ พยายามทำตัวให้เป็นผู้ยิ่งใหญ่เพื่อให้ทุกคนในสถาบันรู้จักและยอมรับ

5. พวกเน้นฝึกงาน (The Apprentice) พวกนี้มองการศึกษาว่าเป็นการฝึกฝนวิชาชีพ เป็นหนทางนำไปสู่การเลื่อนระดับฐานะของตนเองในลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม

6. พวกที่ปฏิบัติไม่เต็มความสามารถ (The Underachiever) พวกนี้จะเป็นผู้ที่มีความสามารถ แต่มักไม่แสดงออกให้เห็น ยอมรับค่านิยมของสถาบันและสังคม รู้วิถีทางที่จะทำให้ประสบความสำเร็จแต่ไม่ยอมทำ

7. พวกสุภาพบุรุษผู้รอคอย (The Gentleman in Waiting) พวกนี้เข้ามาในสถาบันอันสูงส่ง แล้วคิดว่าตนเองสูงส่งตามสถาบัน เข้ามาในมหาวิทยาลัยเพื่อที่จะเป็นบันไดก้าวขั้นต่อไป เขาเชื่อว่าสถาบันจะช่วยชักเงาให้เขาเป็นคนที่สังคมยอมรับ มีความคิดว่าตนเองมีความเป็นเลิศกว่าผู้อื่น

ชูเมอร์ และสแตนฟิลด์ (Schumer and Stanfield 1966 อ้างถึงใน Feldman 1972: 374-375) ได้ศึกษาแนวโน้มของประเภทนักศึกษา โดยใช้วิธีวิเคราะห์ตัวประกอบ และได้แบ่งประเภทนักศึกษาออกเป็น 8 แบบ คือ

1. แนวโน้มทางวิชาการและการเป็นศิษย์ (Academic and Scholarly Role Orientation) พวกนี้จะสนใจเรื่องที่เป็นสาระในข้อความรู้อย่างเป็นทางการในวิชาที่ลงทะเบียนเรียนในสถาบัน
2. แนวโน้มในการใช้สติปัญญา (Intellectual Role Orientation) นักศึกษาพวกนี้มีแนวโน้มที่จะสรวมบทบาทของผู้มีสติปัญญา เน้นศิลปะ ปรัชญาหรือความคิด โดยไม่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างทางวิชาการของสถาบัน ไม่สนใจวิชาการที่เรียนในชั้นเรียน
3. แนวโน้มในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มที่ (Consummatory Collegiate Role Orientation) นักศึกษาพวกนี้จะอยู่ในกิจกรรมของสังคมของสถาบัน หรือกิจกรรมที่ให้ความสนุกสนาน
4. แนวโน้มในการนำประสบการณ์ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ (Instrumental Collegiate Role Orientation) นักศึกษาพวกนี้จะมีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในการทำกิจกรรมนอกหลักสูตรในฐานะผู้นำหรือผู้บริหารองค์กร และเป็นผู้ทำงานเพื่อหาประสบการณ์ เพื่อที่จะทำงานเมื่อจบออกไปแล้ว
5. แนวโน้มที่จะยึดถือระบบกรีก (Orientation to Geek-Letter System) นักศึกษาพวกนี้จะรวมกลุ่มในสังคมของผู้ที่มาจากตระกูลสูง มีฐานะดี
6. แนวโน้มในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ (General Vocational Role Orientation) นักศึกษาพวกนี้จะสรวมบทบาทของการปฏิบัติอาชีพ โดยทั่วไปเน้นทักษะและความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอนในวิชาที่ลงทะเบียนเรียนที่คิดว่าเหมาะสมเพื่อจะออกไปทำงานในอนาคต

7. แนวโน้มในการพัฒนาทักษะทางสังคม (Social Development Role Orientation) นักศึกษาพวกนี้จะมีแนวโน้มในการเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาสังคม สนใจงานที่จะช่วยพัฒนาตนเองไปสู่สังคม ใฝ่พบปะกับคนจำนวนมากและให้ความช่วยเหลือผู้อื่น

8. แนวโน้มทางพิธีการ (Ritualistic Role Orientation) นักศึกษาพวกนี้จะทำอะไรพอเป็นพิธีไม่ทำอย่างจริงจัง ลักษณะทั่วไปตามเพลง คือ บิดามารคาส่งมาให้เรียนก็เรียน เรียนเสร็จก็จะกลับบ้าน พอใจที่จะอยู่บ้านมากกว่าที่มหาวิทยาลัย ต้องการที่จะอยู่คนเดียวเฉย ๆ หรือทำอะไรก็จะทำคนเดียว ไม่สนใจสิ่งแวดล้อมทั้งด้านวิชาการและมหาวิทยาลัย

นิวโคมบ์ และคณะ (Newcomb and Association 1967 อ้างถึงใน Feldman 1972: 374-375) ได้ทำการศึกษาประเภทของนักศึกษา และวัฒนธรรมย่อยของนักศึกษา โดยใช้วิธีการสังเกต และได้จำแนกประเภทนักศึกษาออกเป็น 6 แบบ คือ

1. ศักษิต (The Scholars) พวกนี้ให้ความสนใจกับการเรียนรู้ และการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอยู่เสมอ เอาใจใส่รับผิดชอบต่อการปรับปรุงตนเอง และมักใช้เวลาว่างอยู่ในห้องสมุด พวกนี้มีเหตุมีผลรู้จักการวิเคราะห์ และไม่ยอมรับอะไรง่าย ๆ

2. บุคคลผู้มีความคิดสร้างสรรค์ (Creative Individualists) พวกนี้มองตนเองในแง่ว่าตนมีสติปัญญา มีทุกสิ่งทุกอย่างเหนือผู้อื่น พวกนี้มักจะยึดถือความคิดของตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอะไรไม่เหมือนใคร มีศิลปะและคิดว่าตนเองมีความแตกต่างจากคนอื่น ไม่มีเหตุผล ทำอะไรตามความพอใจของตนเอง

3. พวกไม่มีระบบระเบียบ (The Wild Ones) พวกนี้มีความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเองสูง ค่อนข้างพวกอนุรักษ์นิยม ไม่ชอบทำงานหนัก ชอบสนุกสนานและชีวิตที่ตื่นเต้น โดยทั่วไปพวกนี้จะไม่เรียบร้อย อยู่ไม่เป็นสุข เป็นคนเปิดเผย ชอบทำตัวเด่นและหลอกตัวเอง

4. พวกฝ่าฝืนในการเมือง (Political Activists) พวกนี้โดยวิญญานเป็นพวกนักปฏิรูป ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการเมืองภายในมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย หรือการเมืองในระดับประเทศหรือท้องถิ่น ลักษณะเด่น คือ ชอบการแข่งขัน การให้ความสนใจกับงานที่คิดต่อประชาชน สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองรวมทั้งนโยบายหรือประเด็นต่าง ๆ ที่อยู่ในความสนใจของประชาชนทั่วไป

5. พวกกลุ่มสังคม (The Social Group) พวกนี้ให้ความสนใจกับงานสังคม แต่ในขณะเดียวกันก็ทำงานหนักเพื่อเรียนให้ผ่าน พวกนี้เป็นคนรักสนุก ชอบมีน้ตกับเพื่อนต่างเพศเสมอ เป็นคนสนใจสังคม ไม่สนใจงานวิชาการ

6. พวกผู้นำ (Leaders) เป็นพวกที่สนใจในเรื่องของการบริหารงานของสถาบันที่ตนเองอยู่ และต้องการเป็นสมาชิก เป็นกรรมการของกลุ่มต่าง ๆ ในสถาบัน ลักษณะที่เห็นได้ชัด ก็คือ การทำตนเป็นผู้รอบรู้ และเป็นเจ้ากี้เจ้าการในกิจกรรมทั้งหลาย

สรรเสริญ อุทัยเฉลิม (2514 : 183-184) ได้แบ่งประเภทนิสิตนักศึกษาไทยออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้คือ

1. ประเภทมาเรียน เพื่อหาความรู้แต่เพียงอย่างเดียว ไม่สนใจสิ่งแวดล้อมสังคมภายนอกเป็นหนองนังสื่อ

2. ประเภทมาเรียนเพื่อแสวงหาความรู้ เพื่อตนเองและสังคม พวกนี้จะต่างกับพวกแรก เขาจะศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคม ใช้เวลาว่างออกไปช่วยเพื่อประโยชน์ช่วยเหลือสังคมให้ดีขึ้น

3. ประเภทแสวงหาแนวคิดใหม่ พวกนี้ได้ชื่อว่าเป็นพวกก้าวหน้า ไม่ยอมหยุดนิ่งพยายามหาความรู้ใหม่แสดงออก แสดงความคิดใหม่ ๆ แปลก ๆ พวกนี้ได้ชื่อว่า "ปัญญาชน" พวกนี้ถ้าได้รับการเอาใจใส่จากอาจารย์ช่วยชี้แนะแนวทางให้ข้อคิดที่ถูกต้องใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของพวกนี้จะทำให้กลุ่มนี้ขึ้นนำกลุ่มอื่น ๆ ได้ เพราะถือเป็นพวกกลุ่มก้าวหน้าหรือกลุ่มปฏิวัติ

เตือนใจ ชิวภักดิ์ (2516 : 110-111) ได้กล่าวถึงนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ซึ่งพอจะแยกประเภทได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. นิสิตนักศึกษาที่เข้ามาต้องการเรียน ได้แก่นิสิตนักศึกษาที่เลือกเข้ามาเรียนในคณะและมหาวิทยาลัยที่ชอบและสอบเข้าได้ หรือพวกที่สอบเข้าเรียนในคณะที่ไม่ชอบ แต่มีความต้องการที่จะเรียน นิสิตนักศึกษาประเภทนี้เมื่อเข้ามาเรียนแล้วจะตั้งใจเรียนปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่มหาวิทยาลัยวางไว้ มีความกระตือรือร้นในการศึกษา เพราะมีแรงจูงใจคือต้องการจะได้ปริญญาตรี

2. นิสิตนักศึกษาที่เข้ามาเพราะความจำเป็น ได้แก่ พวกที่เข้ามาหาวิทยาลัย โดยมีความรู้สึกของตน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะถูกบังคับ ถูกกดดันจากญาติพี่น้องบังคับให้ เรียนคณะที่ไม่ชอบ เพราะเป็นคณะที่พ่อแม่เคยเรียน หรือเป็นคณะที่หางานหาง่าย ถ้าไม่เรียนพ่อแม่ไม่พอใจ ไม่ให้เงินค่าใช้จ่าย เป็นต้น นิสิตนักศึกษาของไทยส่วนมากต้องพึ่งเงิน ค่าใช้จ่ายในเรื่องการศึกษาจากผู้ปกครอง จะไม่ทำงานในขณะที่เรียน นอกจากนี้ยังรวมถึงนิสิตนักศึกษาที่เลือกเรียนตามเพื่อน เมื่อเข้าไ้แล้วไม่ชอบเรียนในคณะที่สอบได้ นิสิต นักศึกษาประเภทนี้เมื่อเข้ามาเรียน บางครั้งก็ก่อให้เกิดปัญหาให้มหาวิทยาลัย ไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ไม่ตั้งใจเรียน (Never Learn) ไม่เกิดการเรียนรู้

เลิศพร ภาระสกุล (2516 : 2-4) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนใน สถาบันการศึกษาไทยว่า มีอิทธิพลมากในเรื่องค่านิยมรักความสะทวักสบาย รักความสนุก ไม่เคร่งครัด ค่านิยมเหล่านี้อาจเรียกได้ว่าเป็นค่านิยมที่ต่อต้านปัญญาธรรม แสดงออกให้เห็นโดยการที่นักศึกษาไทยไม่ค่อยหมกมุ่นในการศึกษาคำรา หรือซักถามอาจารย์ เพื่อน หรืออภิปรายในเรื่องวิชาการ หรือจับกลุ่มกันคว่ำทกลอง ประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ส่วนใหญ่จะเที่ยวเตร่ หาความสนุกสนานจากการซื้อของ ดูภาพยนตร์ แข่งขันกีฬา เต้นรำ แม้ว่า นักศึกษาชั้นปีที่หนึ่งที่เข้ามาใหม่จะมีความกระตือรือร้น ใฝ่หาความรู้ ก็จะถูกระบบอาวุโส ประเพณีคั้งบังคับในทางที่ผิด โดยอำนาจของรุ่นที่ไม่ให้รุ่นน้องแสดงออกถึงความเก่งทาง วิชาการ

บุรุษชัย จงกลณี (2525 : 21-22) ได้กล่าวถึง ผลของนิสิตนักศึกษาใน ประเทศไทยในหนังสือ "การบริหารงานบริการและกิจการนักศึกษาระดับอุดมศึกษา" ว่า ผลังและธรรมชาติของเด็กหนุ่มสาวในวัยที่กำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในสถาบันอุดมศึกษามี ความหลากหลาย ซึ่งอาจจำแนกได้เป็น 7 ลักษณะ คือ

1. ต้องการชีวิตเสรี อยากใช้ชีวิตอย่างมีความสุขแบบอิสระเสรีในทุก ๆ ด้าน ใช้ความรู้สึกส่วนตัวเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจถูกผิด ต้องการแสดงออกให้สังคมยอมรับว่าเขาเป็นผู้รู้ และมีประสบการณ์ในทุก ๆ สิ่งที่เขาใหญ่รับผิดชอบอยู่
2. ต่อต้านผู้ยิ่งใหญ่ มีความรู้สึกว่าคนในสังคมยอมใ้รับสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกัน และจะต้องไม่มีการแบ่งชั้นชั้นในสังคม ทุกคนควรจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาททางการเมืองและการปกครอง

3. พวกคลังสิทธิความเสมอภาค ต่อต้านการรวมอำนาจและภาระผูกขาดอำนาจของฝ่ายบริหารโดยไม่ชอบด้วยเหตุผล

4. พวกต่อต้านคัมภีร์ เชื่อมมั่นถ้อยมั่นอยู่กับความคิดคำนึงของตนเอง และเห็นว่า เป็นสิ่งที่ถูกต้องเสมอ

5. ศูนย์พัฒนาประชาชน มีความมุ่งหวังอย่างแรงกล้าที่จะให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันเพื่อปรับปรุงสังคม โดยการเข้าไปมีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับชุมชน ในขณะที่เดียวกันก็ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนในสังคมด้วย

6. ความบริสุทธิ์ทางศีลธรรม มีความภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษาของตนเอง ต้องการให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันทางศีลธรรม เพื่อจะได้มีส่วนเข้าไปแก้ไขปัญหาสภาพเลวร้ายของสังคม

7. ต่อต้านสถาบัน หากจัดตั้งสถาบันขัดต่ออุดมการณ์และแนวสัจจะของสังคม และไม่สามารถใช้หลักเหตุผลเข้าไปอธิบายให้เป็นที่เข้าใจได้ ก็จะเกิดความรู้สึกต่อต้านทั้งในและนอกรูปแบบ

ทองเรือน อมรัชกุล (2525 : 38-39) ได้เสนอลักษณะของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย โดยจำแนกเป็นชั้นปี เพื่อจะได้มองเห็นภาพพจน์ของนิสิตนักศึกษาไปอีกทางหนึ่ง ดังนี้

นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 นิสิตนักศึกษาพวกนี้ เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเพื่อหวัง (1) ความสำเร็จในเชิงวิชาการ สนใจการศึกษาหาความรู้ความติดต่าง ๆ (2) ต้องการเข้าใจตนเอง (Self-Understanding) เข้าใจปัญหาของโลก รวมทั้งแสวงหาเอกลักษณ์ของตน (3) แสวงหาฐานะส่วนตัว (4) มีความเป็นมิตร ผูกพันอยู่กับเพื่อน และชอบรวมอยู่ในกลุ่ม และ (5) เป็นผู้มีมนุษยธรรมสุภาพเรียบร้อย ให้ความคุ้มครอง และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความรู้สึกทั่วไปของนิสิตนักศึกษาพวกนี้ในการเข้าไปศึกษาในมหาวิทยาลัยคือมีความรู้สึกระคนกันระหว่างความกลัว และความตื่นเต้น พวกนี้จะเข้าร่วมกิจกรรมทุกประเภทในมหาวิทยาลัย

นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ส่วนใหญ่แล้วนิสิตนักศึกษาพวกนี้จะเกิดความไม่พอใจมหาวิทยาลัย แต่ในบางกรณีนิสิตนักศึกษาก็เพียงแต่จะมีความเบื่อและรู้สึกเฉย ๆ ไม่ยินดียินร้ายต่อสภาพทั่วไปในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ก็เพราะพวกนี้ถูกทอดทิ้งและไม่ได้รับการเอาใจใส่

จนกระทั่งเกิดความรู้สึกขึ้นเองว่าตนเองเป็นคนขาดความรับผิดชอบ ดังนั้นทางออกของนิสิตนักศึกษาเหล่านี้ก็คือ การริเริ่มสร้างเสริมความเป็นแบบแผนของกลุ่มย่อยขึ้นมาจนเกิดเป็นวัฒนธรรมเพื่อนฝูงชั้น (Peer Culture)

นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 อันเนื่องมาจากเป็นนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มาแต่เดิม นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จะมีวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของตนเองเป็นเอกลักษณ์เฉพาะในลักษณะที่สูงมาก สำหรับในกลุ่มนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ด้วยกันเองจะมีความคิดเห็นแตกแยกออกไปน้อยมาก กล่าวคือ มีความคิดไปในแนวเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ มีค่านิยมคล้ายคลึงกัน และทุกคนจะมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ลักษณะที่คล้ายกับนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คือ ความไม่พอใจมหาวิทยาลัยในด้านต่าง ๆ รวมทั้งวิพากษ์วิจารณ์มหาวิทยาลัยอย่างรุนแรงเช่นเคย

นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 นิสิตนักศึกษาพวกนี้มีแนวโน้มที่จะหันความสนใจออกไปจากมหาวิทยาลัย เขาจะมามีส่วนร่วมกับกิจการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย เริ่มตั้งแต่ไม่สนใจวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของนิสิตนักศึกษา (Student Culture) รวมทั้งไม่ยอมรับระเบียบประเพณีของนิสิตนักศึกษาด้วยกันเอง โดยส่วนใหญ่แล้วจะสนใจกับเรื่องส่วนตัวเฉพาะอย่างยิ่งชีวิตภายหลังสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยในระดับปริญญาตรีไปแล้ว

สำหรับข้อสังเกตที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งคือ ความสัมพันธ์ระหว่างนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 นั้น จะพบว่าเป็นได้ทั้งมิตรและศัตรูต่อกัน ส่วนนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 นั้น มักจะเป็นเพื่อนฝูงกันก็ต่อเมื่อเรียนวิชาที่เหมือน ๆ กัน และอยู่ในชั้นเดียวกันเท่านั้น อย่างไรก็ตามนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ส่วนใหญ่ต่างคนต่างอยู่ และไม่มีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งต่อกันและกัน

การศึกษาลักษณะนิสิตนักศึกษาในประเทศไทยยังทำกันเล็กน้อย โดยมากเป็นเพียงการสังเกตของผู้บริหาร อาจารย์เท่านั้น สำหรับในต่างประเทศได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาเป็นอย่างมาก ดังเช่น คอฟแมน (Kauffman) ได้ประมวลลักษณะนิสิตศึกษามหาวิทยาลัยไว้ 6 ลักษณะ ดังนี้

1. ผู้ที่มาแสวงหาความรู้และมุ่งมั่นตกลงปลงใจในสาขาวิชาหนึ่ง ซึ่งเขามีความเชื่อมั่นในศาสตร์นั้น ๆ เขาอยากให้เห็นความสัมพันธ์กับชีวิตจิตใจของวิชาที่เรียน แต่มักจะผิดหวัง เพราะไม่ได้พบเช่นนั้น

2. ต้องการแสวงหาความมั่นคงทางสังคม (Social Security) เพราะบางครั้งเมื่อเข้ามาในมหาวิทยาลัยก็เกิดความรู้สึกเหมือนคนหลงทาง การที่เข้ามาในมหาวิทยาลัยเพราะเขานึกว่าจะเป็นที่ที่ทำให้เขาได้คลายความสับสนอันโกลาหลที่บ้าน พยายามหาทางคิดหาบ้านโดยต้องการเป็นอิสระ จึงต้องการที่จะช่วยสนองความต้องการทางจิต หากคนที่ถูกใจเป็นเพื่อน

3. เป็นคนมีอุดมคติและใจดี แต่บางครั้งสิ่งแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยก็ทำลายอุดมคตินั้นเสีย เขาอยากที่จะช่วยเหลือผู้อื่น และสนใจปัญหาของสังคม ซึ่งในค่านิยมมหาวิทยาลัยจะไม่ได้มีถึงหรือเห็นความต้องการของเขา จึงไม่ได้คอยช่วยจัดประสบการณ์ หรือเปิดโอกาสให้เขาได้ทดลองทำงานที่ใช้วิชาการศึกษาที่เรียนอยู่ในห้องเรียนกับชีวิตประจำวัน

4. มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน แต่เพราะว่ามีสิ่งยั่วยุรอบด้านที่ผลักดันให้หันเหทิศทางไปทางอื่น กิจกรรมต่าง ๆ สนุกสนานกว่าไม่ต้องกังวล เคียดกรอนใจ และได้รับการบีบบังคับจากการเรียน เมื่อเข้ามาศึกษาแล้วไม่เป็นไปตามที่คาดหวังก็รู้สึกเสียใจ และผิดหวังมาก จึงต้องหันความสนใจไปสู่ที่อื่น ๆ ซึ่งบางครั้งอาจจะนำไปสู่ปัญหาการเล่นการพนันและการติดยาเสพติด ซึ่งจะเป็นผลร้ายต่อตัวเอง สังคม และประเทศชาติ

5. ต้องการค้นพบตนเอง (Seek for Self-Identification) ความเป็นตัวของตัวเอง แต่ส่วนใหญ่จะไม่พอใจในความปรารถนาและทุกสิ่งในตัวเองนัก นอกจากนี้การเรียนในระดับอุดมศึกษาสาขาวิชาบางประเภทไม่ได้ช่วยให้นักศึกษาได้ค้นพบความสามารถของตนเอง บางครั้งทำให้นักศึกษาเข้าใจผิดว่าตนเองโง่มาก เพราะเพียงสาเหตุจากการสอบไล่ตกเพียง 1 วิชาเท่านั้น จึงเป็นเหตุให้ไม่สามารถพัฒนาความสามารถที่อื่น ๆ ขึ้นมาได้

6. มีความขัดแย้งและมีความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ต่อการบริหาร ลักษณะของนิสิตนักศึกษาในค่านี้อาจเปลี่ยนไปในบางมหาวิทยาลัยที่เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหาของมหาวิทยาลัยบ้าง (to participate in decision-making) โดยการมีนิสิตนักศึกษาตัวแทนที่มีส่วนร่วมในการบริหารจะทำให้เขาได้รับข้อมูล ข่าวสาร ที่ถูกต้องขึ้น เพราะเขาเชื่อว่าผู้แทนของเขามีความภักดีต่อกลุ่ม ดังนั้นข้อมูลที่ไต่ข้อมมีความเที่ยงตรง และสิ่งที่ตัวแทนของเขาทำย่อมตอบสนองความต้องการของพวกเขาได้เป็นอย่างดี (Kauffman 1968 อ้างถึงใน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ 2527 : 26-28)

นอกจากนี้ผลการวิจัยที่ศึกษาสภาพนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของสหรัฐอเมริกา มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับสภาพนิสิตนักศึกษาในปัจจุบันของประเทศไทย คือ

1. ชั้นปีที่หนึ่ง นิสิตนักศึกษารู้สึกตื่นเต้น สนใจต่อทุก ๆ สิ่งรอบด้าน ไม่ว่าจะ เป็นกิจกรรมด้านการเรียนหรือกิจกรรมสังคมในมหาวิทยาลัย เขาอยากเรียน มีความ ตั้งใจในการศึกษาและอยากปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งจะสนิทสนม เชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์
2. ชั้นปีที่สอง เขาไม่ค่อยพอใจครูอาจารย์ เริ่มมีความคิดเห็นขัดแย้งและเป็น ปฏิปักษ์ต่อมหาวิทยาลัย มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่ขึ้น
3. ชั้นปีที่สาม เขามักจะสงบเงียบชอบอยู่กับกลุ่มเพื่อน มีความเฉยเมยต่อสังคม มหาวิทยาลัยและการเรียน อาจมีความคิดที่จะเริ่มมีเพื่อนสนิทหรือที่จะเป็นคู่รักต่อไปได้
4. ชั้นปีที่สี่ เขาจะไม่ค่อยยุ่งเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่มักจะเริ่มสนใจ เรื่องเกี่ยวกับงาน การศึกษาต่อ และความก้าวหน้าในอนาคต (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ 2527 : 28)

ลักษณะของนิสิตนักศึกษาในประเทศไทย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ใน ประเทศไทยได้มีการศึกษาเกี่ยวกับสภาพทั่ว ๆ ไปของนิสิตนักศึกษา จุดมุ่งหมายทางการ ศึกษา รูปแบบการเรียน บุคลิกภาพ และกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งเอกสารและงานวิจัย ดังกล่าวพอที่จะนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์พฤติกรรมตามแนวบทบาทนักศึกษาในการ วิจัยครั้งนี้

นิสิตนักศึกษา : สภาพทั่ว ๆ ไป

สภาพทั่วไปของนิสิตนักศึกษา คือผู้ที่อยู่ในวัย 17 - 18 ปี เป็นต้นไปจนถึง 21 - 22 ปีขึ้นไป ธรรมชาติของนักศึกษาเป็นคนมีความบริสุทธิ์ใจ มองโลกในแง่ดี ต้องการ สังคมที่ดี ชีวิตที่ดีสำหรับคนทุกคนในสังคม (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2524 : 2) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุรุษชัย จงกลณี (2525 : 28) ที่ได้ศึกษาลักษณะนิสิต ความต้องการ และอารมณ์ ตลอดจนปฏิกิริยาต่าง ๆ ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยทั่วไปพบว่า นักศึกษามีความสนใจในสิ่งต่าง ๆ มากมาย มีความใจกว้าง กระตือรือร้น

รู้จักเสียสละความสุขส่วนตัว อุทิศตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมด้วย และสอดคล้องกับ
 ผลการวิจัยของวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา พวงทิพย์ ชัยทิบาลสุภษัฏ และพนิตา
 คามาพงศ์ (2527: 147) ที่ศึกษาพบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีความรับผิดชอบต่อ
 สังคมค่อนข้างสูง และเป็นคนที่มีอุทิศตนโดยเห็นอย่างมากในข้อที่ว่า "ทุกคนควรจะต้อง
 เสียสละเวลาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น หรือประเทศชาติของตน" และจากการศึกษาวิจัย
 ของนักการศึกษายังพบว่า ลักษณะของนิสิตนักศึกษาชายและนิสิตนักศึกษาหญิงมีลักษณะที่
 แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรอบมโนทัศน์ คังที่วีรยุทธ วิเชียรโชติ (2513: 33-34)
 ได้กล่าวว่า ผู้ชายมักได้รับการอบรมให้มีความแข็งแกร่ง ให้ความสำคัญออกมากกว่าผู้หญิง
 รู้จักตัดสินใจได้ด้วยตนเองด้วยเหตุผล และกล้าคิด กล้าทำ มีความเป็นอิสระและเชื่อมั่น
 ในตนเอง ส่วนผู้หญิงนั้นมักได้รับการอบรมให้สงบเสงี่ยมเรียบร้อย อ่อนหวาน ประพฤติ
 ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบประเพณี มีความต้องการความช่วยเหลือสูงกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้อง
 กับผลการวิจัยของแฮร์รี่ แมคเกอร์ค และไมเคิล เลวิส (Harry McGurk and Michael
 Levis 1972: 366) ที่พบว่าผู้หญิงต้องการความช่วยเหลือและเชื่อฟังผู้ใหญ่มากกว่า
 ผู้ชาย และกัสกิน (Guskin 1964: 25) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนทัศนคติของ
 นักศึกษาไทยและได้ให้ข้อสังเกตว่า เด็กหญิงค่อนข้างเก็บตัว และมีลักษณะหัวเก่าที่จะ
 เผลอกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้เองสังคมไทยจึงยกย่องให้
 ผู้ชายเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้นำในการหารายได้เลี้ยงดูครอบครัว (สุภัตรา สุภาพ
 2518: 71)

นิตยา นวลน้อม (2525: 60) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ลักษณะผู้นำของนักศึกษา
 วิทยาลัยครูสุภณคร" พบว่า นักศึกษาชายมีลักษณะผู้นำสูงกว่านักศึกษาหญิงในด้านความคิด
 ริเริ่มอย่างมีนัยสำคัญ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่าในครอบครัวไทยให้อิสระ
 เด็กผู้ชายมากกว่าเด็กผู้หญิง เด็กผู้ชายจึงมีอิสระที่จะคิดและกระทำการต่าง ๆ ได้กว้างขวาง
 และไม่ต้องอยู่ในกรอบมากนักดังเช่นเด็กผู้หญิง ซึ่งเป็นโอกาสต่อการพัฒนาความคิดริเริ่ม
 สร้างสรรค์ให้ออกงามขึ้นในตัว ตรงข้ามกับเด็กผู้หญิงที่การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวไทย
 หัวโปกมักจะมีระเบียบให้อยู่ในกรอบมากกว่าเด็กผู้ชาย ได้คิดที่จะคิดและกระทำการต่าง ๆ
 จึงมีน้อยกว่า

ปรียาพร หวงอิสวร (2510: 46-47) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายใน
 ชีวิตของนิสิตปีที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า จุดมุ่งหมายในชีวิตของนิสิตชายเน้น

ความสำคัญในเรื่องของควมมีอิสระในการดำรงชีวิต อยากริคประคิษฐ์ หรือคักแปลงสิ้งผลิต และเครื่องมือ เครื่องใช้ที่เป็นประโยชน์ อยากริสร้างทฤษฏีใหม่ ๆ ทางคานวิทยาศาสตร์ อยากริปฏิบัติงานที่คั่นคั่นเร้าใจ อยากริมิชื่อเสียง ส่วนในคานควมปรารภนาที่จะให้สิ้งคม เจริญ นิสิตชายเน้นในควมปรารภนาที่จะมีส่วนช่วยให้สิ้งคมเจริญขึ้น ในเรื่องควมอยากริมิมีส่วนช่วยให้ประชาชนมิควมเสมอภาคมากกว่านิสิตหญิง

นิสิตนักศึกษา : จุดมุ่งหมายทางการศึกษา

การศึกษาชั้นอุดมศึกษาเป็นที่ต้องการของคนทั้งหลายทั่วไปในสังคมปัจจุบัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากคานิยมของนักเรียน บิคามารคาหรือผู้ปกครองที่คิคิดว่าการศึกษาในระดับ อุดมศึกษานั้นเป็นบันไดก้าวไปสู่งานอาชีพที่มีศักดิ์ศรี และเป็นที่ยกย่องนับถือในสังคม คั้งที่ ไททฤษฎี เครือแก้ว (2523: 15) คิกล่าวว้า คานิยมปริญญาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สถาบัน อุดมศึกษากลายเป็นศูนย์รวมควมปรารภนาของผู้เรียน โดยผู้เรียนจะยึดการศึกษาเป็น หลักในการสร้างฐานะทางสังคมของตนเพราะสังคมไทยให้ควมสำคัญแก่ปริญญามากกว่า ควมสามารถ ผู้มีปริญญามีโอกาสสูงมากในการเข้ารับราชการ และได้รับการยกย่องว้า เป็นผู้มีเกียรติในสังคม นอกจากนั้นผู้เรียนระดับอุดมศึกษามักจะเข้าสู่กิจกรรมการเรียนด้วย ควมคาคหวังนั้นมักประกอบด้วยผลประโยชน์หลาย ๆ ทาง เช่น การเลื่อนชั้น การได้ ค้าแห่งงานที่สูงขึ้น ควมสนใจในเนื้อหาวิชา ผู้เรียนระดับอุดมศึกษามักมีเหตุผล หลาย ๆ ประการในการศึกษา แต่เหตุผลหนึ่งจะมีควมสำคัญที่สุดเสมอ บางคนอาจเน้น กระบวนการเรียนรู้ และบางคนอาจมีเป้าหมายเฉพาะในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ (พรชูลิ อาชวอรุ้ง 2525: 218)

จากการสำรวจกลุ่มผู้ว้างานที่มีการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมชั้นม้านั้น พบว้า ผู้มี การศึกษาระดับอาชีวศึกษาเป็นกลุ่มที่มีผู้ว้างานถึงร้อยละ 25.5 รองลงมาได้แก่ ระดับ วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย คือ ร้อยละ 21.7 (ชัตติยา กรรณสูต ในคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ 2528: 58) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักศึกษาเกิดควมวิตกกังวลในเรื่อง การหางานท้าหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว คั้งที่ประกอบ คุปรัตน์ (. 2527: 191) คิกล่าวว้า นักศึกษาส่วนใหญ่ถูกบีบคั้นจากสภาพเศรษฐกิจ และการแย่งงานในตลาด แรงงานเป็นอันมาก ทำให้นักศึกษาในกลุ่มการอาชีพหวั้งจนวนสูงขึ้น สภาพตลาดแรงงาน ที่มีได้เป็นหลักประกันการมีงานท้า ทำให้ควมสนใจส่วนใหญ่ของนักศึกษาต้องเตรียมตัว

สำหรับการทำงานและการแข่งขันเพื่อความอยู่รอดมากขึ้น สถาบันที่เน้นการอาชีพทั้งหลาย จึงมีนักศึกษากลุ่มนี้มาก

นิสิตนักศึกษา : รูปแบบการเรียน

ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล (2525: 113) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง "รูปแบบการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" พบว่า นิสิตเพศชายมีลักษณะแบบการเรียนแบบอิสระสูงกว่านิสิตเพศหญิง สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าเป็นธรรมชาติของผู้ชาย ประกอบกับผู้ชายมักได้รับการอบรมให้มีความแข็งแกร่ง และให้แสดงออกมากกว่า รู้จักตัดสินใจด้วยเหตุผลและกล้าคิด กล้าทำ มีความเป็นอิสระและเชื่อมั่นในตนเอง จึงเป็นผลให้นิสิตเพศชายมีลักษณะการเรียนแบบอิสระสูงกว่านิสิตเพศหญิง ส่วนนิสิตเพศหญิงมีลักษณะแบบการเรียนแบบพึ่งพาและแบบมีส่วนร่วมสูงกว่านิสิตเพศชาย เพราะว่าเพศหญิงตามระบบสังคมไทยถูกอบรมให้เป็นผู้ตาม เพศหญิงมีความต้องการไมตรีสัมพันธ์สูง การเลี้ยงดูอบรมให้เป็นผู้สงบเรียบร้อย อ่อนหวาน ประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบประเพณี มีความเชื่อมั่นและปฏิบัติตาม มีความต้องการความช่วยเหลือสูงกว่าเพศชาย

นิสิตนักศึกษา : บุคลิกภาพ

ลักขณา วิวัฒน์วงศ์วนา (2517: 65) ได้ศึกษาลักษณะบุคลิกภาพนักศึกษาที่ต่อต้านสินค้าต่างประเทศ โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากนักศึกษา 4 แขนงวิชา คือ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิจิตรศิลป์ในมหาวิทยาลัย 5 แห่งในกรุงเทพมหานคร และใช้แบบวัดบุคลิกภาพที่แปลจากแบบวัดบุคลิกภาพกอร์ดอน เพอร์ซันนอล โปรไฟล์ ของ เลียนวาร์ต วิ กอร์ดอน ผลการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษาชายมีบุคลิกภาพด้านการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น ความรับผิดชอบ และการเข้าสังคมดีกว่านิสิตนักศึกษาหญิง

รัตนา เทพกลไสย (2518: 59) ได้ศึกษาเรื่อง "บุคลิกภาพของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยวัยวักกัวยอทีทีเอส" โดยใช้ตัวอย่างประชากร จำนวน 480 คน สุ่มจากนิสิต 10 คณะ ใช้เครื่องมือเป็นแบบวัดบุคลิกภาพอทีทีเอส ผลการวิจัยพบว่า นิสิตชายในคณะวิศวกรรมศาสตร์มีบุคลิกภาพด้านความต้องการพึ่งตนเองสูงกว่านิสิตคณะสัตวแพทย์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

นิสิตนักศึกษา : กิจกรรมทางการเมือง

อุเทน บุญโญ (2515: 81-82) ได้ทำการศึกษาทัศนคติของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต่อการเมืองในพ.ศ. 2513 โดยใช้ตัวอย่างประชากร 720 คน ซึ่งสุ่มมาจากนิสิต 3 กลุ่ม คือ นิสิตคณะรัฐศาสตร์ นิสิตคณะอื่น ๆ ที่ได้เรียนทางรัฐศาสตร์มาบ้าง ผลการวิจัยพบว่า นิสิตชายมีทัศนคติต่อการเมืองดีกว่านิสิตหญิง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99% ซึ่งอาจเป็นเพราะอิทธิพลของสังคมไทยดั้งเดิมที่กำหนดบทบาท และยกย่องผู้ชายให้เป็นผู้นำย่อมจะสนใจการปกครองหรือการเมืองมากกว่าหญิง

จำเนียร แสงสว่าง (2518: 169-171) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติ นิสิตชั้นปีที่ 4 คณะรัฐศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 198 คน ประกอบด้วย นิสิตชั้นปีที่ 4 คณะรัฐศาสตร์ 93 คน เป็นนิสิตชาย 52 คน นิสิตหญิง 41 คน คณะวิศวกรรมศาสตร์มีแต่นิสิตชายจำนวน 105 คน ผลการวิจัยพบว่า เพศเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความแตกต่างกล่าวคือ นิสิตรัฐศาสตร์ประกอบด้วย นิสิตชายและนิสิตหญิงมีจำนวนแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ส่วนนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์เป็น นิสิตชายทั้งหมด ไม่มีนิสิตหญิง จากการวิเคราะห์พบว่า ส่วนใหญ่มีทัศนคติในแบบของพวก ที่มีหัวก้าวหน้ารุนแรงมากกว่านิสิตหญิง ซึ่งมีทัศนคติในแบบของพวกหัวเก่า

ไกรวุธ จิระบุตร (2520: 252) ได้ศึกษาเรื่อง "ทัศนคติทางการเมืองของ นิสิตนักศึกษาไทย" พบว่า นิสิตนักศึกษาชายส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบ ประชาธิปไตย มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตัวเอง มีความกระตือรือร้นสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง และการปกครองมากกว่านิสิตนักศึกษาหญิง และมีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบเผด็จการน้อยกว่านิสิตนักศึกษาหญิง และนิสิตนักศึกษา อีกรับระดับการศึกษาสูงขึ้นส่วนใหญ่จะยังมีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตัวเอง และมีความกระตือรือร้นสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครองเพิ่มมากขึ้น

ปกรณ์ คุณารักษ์ (2523: 171) ได้ศึกษาเรื่อง "ความเข้าใจทัศนคติและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม" พบว่า เพศชายเข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง ส่วนทัศนคติที่เป็น

ปัญหาของประชาธิปไตยนั้นทั้งเพศชายกับเพศหญิงไม่แตกต่างกัน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระบอบ
ภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจของครอบครัว นิสิต พบว่า ไม่มีอิทธิพลต่อความเข้าใจ ทิศนคติ
และการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต คือทั้ง 2 ระดับไม่แตกต่างกัน

นิตยา กิจกำแหง (2526: 95) ได้ศึกษาถึง "ทัศนคติทางสังคมและการเมือง
ของผู้นำกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง" พบว่า ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาส่วนใหญ่
เป็นนิสิตเพศชาย ซึ่งแสดงว่าสังคมไทยส่วนใหญ่ยังนิยมให้ผู้ชายเป็นผู้นำ

ชลชัย จงสัมพันธ์ (2527: 143) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาลักษณะทาง
ชีวสังคม ลักษณะทางปริบท และลักษณะทางจิตวิสัยของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่มีความ
สำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง" พบว่า นักศึกษาชายจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมาก
กว่านักศึกษาหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศหญิงมีความรู้สึกผูกพันต่อสถานการณ์ในสังคม
รอบตัวน้อยกว่าเพศชาย และถึงแม้ตัวบทกฎหมายจะให้สิทธิต่าง ๆ อย่างเสมอภาคกัน แต่
สภาพความเป็นจริงเพศชายจะมีบทบาทในสังคมที่เป็นอิสระมากกว่าเพศหญิง และพบว่า
นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัด เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษาที่มี
ภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัด
ส่วนใหญ่พักหอพัก และมีโอกาสติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมืองและเข้ามีส่วนร่วมทาง
การเมืองต่าง ๆ มากกว่านักศึกษาที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเมื่อเลิกจากการศึกษา
แล้วมักจะต้องกลับที่ที่อาศัยของผู้ปกครองที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร จึงทำให้ไม่ค่อยมีโอกาส
เข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองเท่ากับนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในต่างจังหวัด

พานี ปริษานนท์ สำเนาวิ ขจรศิลป์ สมภพ ดาวเรียง และอนันต์ชัย เชื้อนธรรม
(2527: 197) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "กิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือนอกหลักสูตรของนิสิต
นักศึกษาในสถาบันระดับอุดมศึกษา" พบว่า กิจกรรมการเมืองเป็นกิจกรรมที่นิสิตนักศึกษาจัด
ขึ้นเป็นบางโอกาส โดยมีองค์การนิสิตนักศึกษาเป็นผู้จัดขึ้นเป็นส่วนใหญ่ และได้กล่าวถึงสภาพ
ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศเป็นปัจจัยสำคัญในการทำกิจกรรมการเมือง
ของนิสิตนักศึกษา ถ้าสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศมีปัญหาขึ้น นิสิต
นักศึกษาก็มักจะทำกิจกรรมทางการเมืองในลักษณะต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ
การรักษาผลประโยชน์ของประชาชนและของประเทศ

งานวิจัยในประเทศ

ผลงานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทบทวนนักศึกษา และศึกษาเรื่องที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกับแนวทบทวนนักศึกษา มีดังนี้

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2527: 1-13) ได้ศึกษาเรื่อง "รูปแบบการใช้ชีวิตของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" จุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาลักษณะการใช้ชีวิตของนิสิต ตามลักษณะกลุ่มต่าง ๆ 7 กลุ่ม คือ กลุ่มกิจกรรม กลุ่มก้าวหน้า กลุ่มเก็บตัว กลุ่มสมาคม กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มวิชาการ และกลุ่มวิชาชีพ โดยศึกษาเปรียบเทียบจำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นปี หลักสูตร สาขาวิชา อาชีพบิดา และคณะที่ศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1. นิสิตมีแนวโน้มในลักษณะการใช้ชีวิตในกลุ่มก้าวหน้าสูงที่สุด รองลงมา คือ กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ ส่วนกลุ่มที่นิสิตมีลักษณะโน้มไปน้อย คือ กลุ่มเก็บตัว
2. จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม พบว่า กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง คือ กลุ่มก้าวหน้ากับกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มวิชาการกับกลุ่มวิชาชีพ กลุ่มก้าวหน้ากับกลุ่มวิชาชีพ และกลุ่มกิจกรรมกับกลุ่มสมาคม กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างต่ำ คือ กลุ่มเก็บตัวกับกลุ่มสมาคม กลุ่มเก็บตัวกับกลุ่มกิจกรรม และกลุ่มสมาคมกับกลุ่มวิชาการ
3. นิสิตหญิงมีลักษณะการใช้ชีวิตในกลุ่มวิชาการ และกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์สูงกว่านิสิตชาย
4. นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีลักษณะการใช้ชีวิตกลุ่มเก็บตัว กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ และกลุ่มวิชาชีพ แตกต่างกัน
5. นิสิตต่างระดับชั้นปี มีลักษณะการใช้ชีวิตกลุ่มกิจกรรม กลุ่มสมาคม กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มวิชาการ และกลุ่มวิชาชีพ ต่างกัน
6. นิสิตในต่างหลักสูตร มีลักษณะการใช้ชีวิตกลุ่มกิจกรรม กลุ่มก้าวหน้า กลุ่มสมาคม กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มวิชาการ และกลุ่มวิชาชีพ ต่างกัน
7. นิสิตในต่างสาขาวิชา มีลักษณะการใช้ชีวิตกลุ่มก้าวหน้า กลุ่มเก็บตัว กลุ่มสมาคม กลุ่มวิชาการ และกลุ่มวิชาชีพ ต่างกัน

8. นิสิตที่บิดามีอาชีพแตกต่างกัน มีลักษณะการใช้ชีวิตกลุ่มสมาคมต่างกัน

9. นิสิตในต่างคณะวิชา มีลักษณะการใช้ชีวิตกลุ่มก้าวหน้า กลุ่มเก็บตัว กลุ่มสมาคม กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มวิชาการ กลุ่มวิชาชีพ และกลุ่มกิจกรรม แตกต่างกัน

สะอาค โสมะบุตร (2528: 152-153) ได้ศึกษาเรื่อง "การสำรวจแนว-
บทบาทนักศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาในวิทยาลัยพยาบาล" พบว่า

1. นักศึกษาพยาบาลมีการรับรู้ตามแนวบทบาทในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษา
อย่างเต็มที่สูงสุด รองลงมา คือ แนวบทบาททางวิชาการและการเป็นศิษย์ และมีการรับรู้
แนวบทบาทที่ทำหอบเป็นพิธีค้ำที่สุด

2. นักศึกษาพยาบาลต่างสังกัดกัน มีการรับรู้ตามแนวบทบาทในการใช้สติปัญญา
แนวบทบาทการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มที่ แนวบทบาทในการฝึกฝนเพื่อการ
ประกอบอาชีพ แนวบทบาทในการพัฒนาสังคม แนวบทบาทที่ทำหอบเป็นพิธี และแนวบทบาท
นักบรรณรักษ์ทางการเมือง แตกต่างกัน

3. นักศึกษาพยาบาลต่างระดับชั้นปี มีการรับรู้ตามแนวบทบาทในการฝึกฝนเพื่อ
การประกอบอาชีพ และแนวบทบาทในการพัฒนาสังคม แตกต่างกัน

4. นักศึกษาในวิทยาลัยพยาบาลต่างสถานที่ตั้ง มีการรับรู้ตามแนวบทบาททาง
วิชาการและการเป็นศิษย์ แนวบทบาทในการนำประสบการณ์จากการทำกิจกรรมในสถาบัน
ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ แนวบทบาทในการพัฒนาสังคม และแนวบทบาทนักบรรณรักษ์ทางการเมือง
แตกต่าง

สุชาคา มัตโอติ (2528: 85-87) ได้ศึกษาเรื่อง "การสำรวจแนวบทบาท
นักศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยรามคำแหง" พบว่า

1. นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีการรับรู้ตามแนวบทบาทในการฝึกฝนเพื่อ
การประกอบอาชีพสูงสุด รองลงมา ได้แก่ แนวบทบาทในการใช้สติปัญญา และมีการรับรู้
ตามแนวบทบาทที่ทำหอบเป็นพิธีค้ำที่สุด

2. นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีการรับรู้ตามแนวบทบาททางวิชาการและการเป็น
ศิษย์ แนวบทบาทในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ แนวบทบาทในการใช้สติปัญญา

แนวทบทวนในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มที่ แนวทบทวนในการนำประสบการณ์จากการทำกิจกรรมในสถาบันไปใช้ให้เป็นประโยชน์ แนวทบทวนในการพัฒนาสังคม และแนวทบทวนนักรณรงค์ทางการเมือง แตกต่างกันไป

3. นักศึกษาต่างคณะวิชา มีการรับรู้ตามแนวทบทวนทางวิชาการและการเป็นศิษย์ แนวทบทวนในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ และแนวทบทวนนักรณรงค์ทางการเมือง แตกต่างกันไป

4. นักศึกษาต่างภูมิลำเนาเดิม มีการรับรู้ตามแนวทบทวนในการพัฒนาสังคม และแนวทบทวนนักรณรงค์ทางการเมือง แตกต่างกันไป

5. นักศึกษาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมต่างกัน มีการรับรู้ตามแนวทบทวนทางวิชาการและการเป็นศิษย์ และแนวทบทวนนักรณรงค์ทางการเมือง แตกต่างกันไป

6. นักศึกษาต่างสถานที่พักอาศัย มีการรับรู้ตามแนวทบทวนทางวิชาการและการเป็นศิษย์ แนวทบทวนในการพัฒนาสังคม และแนวทบทวนนักรณรงค์ทางการเมือง แตกต่างกันไป

หัตถ์คินทร์ เขาวนปรีชา (2528: 99-104) ได้ศึกษาเรื่อง "การสำรวจแนวทบทวนนักศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาในวิทยาลัยครู" พบว่า

1. นักศึกษาวิทยาลัยครูมีการรับรู้ตามแนวทบทวนในการใช้สติปัญญาสูงสุด รองลงมาได้แก่ แนวทบทวนในการพัฒนาสังคม และมีการรับรู้ตามแนวทบทวนที่ทำพอเป็นพิธีต่ำที่สุด

2. นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีการรับรู้ตามแนวทบทวนในการใช้สติปัญญา และแนวทบทวนนักรณรงค์ทางการเมือง แตกต่างกันไป

3. นักศึกษาต่างระดับชั้นปี มีการรับรู้ตามแนวทบทวนทางวิชาการและการเป็นศิษย์ และแนวทบทวนนักรณรงค์ทางการเมือง แตกต่างกันไป

4. นักศึกษาต่างสถานที่พักอาศัย มีการรับรู้ตามแนวทบทวนทางวิชาการและการเป็นศิษย์ แนวทบทวนในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ และแนวทบทวนที่ทำพอเป็นพิธี แตกต่างกันไป

5. นักศึกษาต่างกลุ่มวิชาลัยครู มีการรับรู้ตามแนวบทบาทในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มที่ แตกต่างกัน

6. นักศึกษาที่มีบิดามารดามีรายได้ต่างกัน มีการรับรู้ตามแนวบทบาทในการใช้ชีวิตปัญหา แนวบทบาทในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มที่ และแนวบทบาทที่ทำพอเป็นพิธี แตกต่างกัน

พรพนา อรรถจรโรจน์ (2528: 148-153) ได้ศึกษาเรื่อง "การสำรวจแนวบทบาทนักศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยระบบจำกัดรับ" พบว่า

1. นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยระบบจำกัดรับ มีการรับรู้ตามแนวบทบาททางวิชาการและการเป็นศิษย์ที่สูงสุด รองลงมา คือ แนวบทบาทในการใช้ชีวิตปัญหา และมีการรับรู้ตามแนวบทบาทที่ทำพอเป็นพิธีต่ำที่สุด

2. นิสิตนักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีการรับรู้ตามแนวบทบาททางวิชาการและการเป็นศิษย์ แนวบทบาทในการใช้ชีวิตปัญหา แนวบทบาทในการนำประสบการณ์จากการทำกิจกรรมในสถาบันไปใช้ให้เป็นประโยชน์ แนวบทบาทในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ แนวบทบาทในการพัฒนาสังคม แนวบทบาทที่ทำพอเป็นพิธี และแนวบทบาทนักรณรงค์ทางการเมือง แตกต่างกัน

3. นิสิตนักศึกษาคำงสถานที่พักอาศัย มีการรับรู้ตามแนวบทบาททางวิชาการและการเป็นศิษย์ แนวบทบาทในการใช้ชีวิตปัญหา แนวบทบาทในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ แนวบทบาทในการพัฒนาสังคม แนวบทบาทที่ทำพอเป็นพิธี และแนวบทบาทนักรณรงค์ทางการเมือง แตกต่างกัน

4. นิสิตนักศึกษาคำงระดับชั้นปี มีการรับรู้ตามแนวบทบาททางวิชาการและการเป็นศิษย์ แนวบทบาทในการใช้ชีวิตปัญหาในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มที่ แนวบทบาทในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ และแนวบทบาทนักรณรงค์ทางการเมือง แตกต่างกัน

5. นิสิตนักศึกษาคำงสาขาวิชา มีการรับรู้ตามแนวบทบาททางวิชาการและการเป็นศิษย์ และแนวบทบาทในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ แตกต่างกัน

6. นิสิตนักศึกษาคำงมหาวิทยาลัยกัน มีการรับรู้ตามแนวบทบาททางวิชาการและการเป็นศิษย์ แนวบทบาทในการใช้ชีวิตปัญหา แนวบทบาทในการใช้ชีวิตปัญหาในสถาบันอุดมศึกษา

อย่างเต็มที่ แนวบทบาทในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ แนวบทบาทในการพัฒนาสังคม
แนวบทบาทที่ห้าพอเป็นพิธี แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

โอซากิ (Ozaki 1973: 3699-A) วิจัยเรื่อง " การศึกษาเปรียบเทียบ
วัฒนธรรมย่อยของนักศึกษากับระบบคุณค่าของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 3 แห่ง
ในรัฐจอร์เจีย" สถาบันที่ศึกษา คือ วิทยาลัยจอร์เจียใต้ วิทยาลัยจอร์เจียตะวันตก และ
มหาวิทยาลัยจอร์เจียโดยใช้แบบสอบถาม 2 ชุด ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาวิชาเอกชีววิทยาในทุกสถาบัน ถ้าไม่คำนึงถึงในเรื่องวัฒนธรรมย่อย
ของนักศึกษา มีความพอใจในวิชาเอกทางชีววิทยามากกว่านักศึกษาที่อยู่ในวิชาเอกบริหาร-
ธุรกิจหรือสังคมวิทยา
2. วัฒนธรรมย่อยแบบวิชาการ และแบบที่ผิดแผกไปจากเกณฑ์ปกติ มีแนวโน้มค่าน
ศิลปะสูงกว่านักศึกษาในวัฒนธรรมย่อยแบบการอาชีพ และแบบชีวิตมหาวิทยาลัย
3. นักศึกษาในวัฒนธรรมย่อยแบบวิชาการ แสดงความพึงพอใจสูงกับอาจารย์
ของมหาวิทยาลัย และวิชาเอกมากกว่านักศึกษาในกลุ่มอื่น
4. นักศึกษาในวัฒนธรรมย่อยแบบการอาชีพ และแบบชีวิตมหาวิทยาลัยมีความ
พึงพอใจสูงกับการบริหารงานของวิทยาลัยมากกว่าแบบวิชาการ และแบบที่ผิดแผกไปจาก
เกณฑ์ปกติ
5. ในวัฒนธรรมย่อยแบบการอาชีพ นักศึกษาวิชาเอกบริหารธุรกิจมีแนวโน้ม
ทางการเมืองสูงกว่านักศึกษาวิชาเอกชีววิทยาและสังคมวิทยา
6. นักศึกษาในวัฒนธรรมย่อยแบบที่ผิดแผกไปจากเกณฑ์ปกติในวิทยาลัยจอร์เจียใต้
และมหาวิทยาลัยจอร์เจีย มีแนวโน้มสังคมมากกว่านักศึกษาในวิทยาลัยจอร์เจียตะวันตก
7. ความเชื่อชาตินิยมของนักศึกษาในวิชาเอกต่างกัน มีแนวโน้มที่จะแสดงให้เห็น
ถึงความแตกต่างของค่านิยมด้วย

ทูมาเจียน (Toomajian 1974: 3473-A) ศึกษารื่อง " การรับรู้
อิทธิพลของคณาจารย์ต่อนักศึกษาค่านิยมทางการเมือง" ศึกษาเฉพาะภาควิชา 3

ภาควิชา ของมหาวิทยาลัยโคแนล จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการรับรู้อิทธิพลของคณาจารย์ต่อ
แนวโน้มนโยบายการเมืองของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยโคแนล ภาควิชาเกษตรศาสตร์
เศรษฐศาสตร์ และสังคมวิทยาชนบท กลุ่มตัวอย่างใช้นักศึกษาชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 ผลการ
วิจัยพบว่า

1. ทิศนคติและแนวโน้มนักศึกษาแตกต่างกันโดยวิชาเอกทางวิชาการ
2. มีทางเป็นไปได้ว่าวัฒนธรรมของอาจารย์ยังคงอยู่
3. คณาจารย์ที่เป็นสมาชิกในกลุ่มที่ศึกษาในครั้งนี้ ไม่ได้มีอิทธิพลต่อแนวโน้มนโยบายการเมืองของนักศึกษา
4. ปริมาณการรับรู้อิทธิพลต่อแนวโน้มนโยบายการเมืองของนักศึกษา ผันแปรตามแนวโน้มนวัฒนธรรมย่อยของคณาจารย์และนักศึกษางานกลุ่ม
5. อิทธิพลของคณาจารย์ผันแปรตามแนวโน้มนวัฒนธรรมย่อยของนักศึกษา และคณาจารย์บางกลุ่มมีผลกระทบอย่างมากต่อนักศึกษาในวัฒนธรรมย่อยบางกลุ่ม

ฮัทเชนสัน (Hutchenson 1973: 702-A) วิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์รูปแบบการปฏิสัมพันธ์ของนักศึกษาตามการแบ่งวัฒนธรรมย่อยของ คลากและโทร" ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม กลุ่มแรก เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยโซลาคุสจำนวน 646 คน โดยให้ตอบแบบสอบถามโดยวิธีจัดตัวเองให้อยู่ในวัฒนธรรมย่อยแบบใดแบบหนึ่งตามทฤษฎีของคลากและโทร กลุ่มที่สอง เป็นนักศึกษาจำนวน 976 คน และให้จัดตัวเองอยู่ในวัฒนธรรมแบบใด จุดมุ่งหมายเพื่อดูว่า นักศึกษาในวัฒนธรรมเดียวกันจะมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในวัฒนธรรมเดียวกันหรือต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า

นักศึกษาในวัฒนธรรมย่อยแบบชีวิคมหาวิทยาลัย และแบบที่ผิดแผกไปจากเกณฑ์ปกติ จะเลือกเพื่อนที่อยู่ในวัฒนธรรมเดียวกัน หากเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษาในวัฒนธรรมย่อยแบบชีวิคมหาวิทยาลัย และแบบที่ผิดแผกไปจากเกณฑ์ปกติ พบว่า วัฒนธรรมย่อยแบบที่ผิดไปจากเกณฑ์ปกติเลือกเพื่อนตามใจตนเอง และมีความเข้มข้นมากกว่าแบบชีวิคมหาวิทยาลัย